

## Kálaad Mbúgúlú má Yuánes

### Isâ í dúgyá nà Kálaad Mbúgúlú yí

Yuánes wé nyə cilə kálaad Mbúgúlú. A ngə bágulə isâ Yésus nyə á lwó nyə yí.

Okrîsten bwé á ngə bwəma nà cúwáí nəcé Yésus-Krîst. Kálaad Mbúgúlú jí ka bə shú né a wá bwo ηkul, bwé kág shwóg búgula Yésus, bwíng lúú nji nyádí.

Sá bí nà ηkul ci né məma məηkəw məsə kálaad éga dí ntúga:

- (1) Okálaad zaηgbá shú mэдɔ zaηgbá mâ Azî Minêr, faan dásé nà shí bwé ηgə jêw mwêw mēga dí nà Turki yí (1.4–3.22).
  - (2) Yuánes má ηkâη kə gwêw, a má kə dúg zhwog isâ (4.1–20.10):
    - (a) kında á joη í ηgə yə Zembî gúmá (milúu 4 nà 5);
    - (b) kálaad á mífeedyá zaηgbá (6.1–8.1);
    - (c) micwêη zaηgbá (8.2–11.19);
    - (d) ηkəəndú bə̀nêη ibiin ibá (12.1–13.18);
    - (e) Mwâ Ncwəmbə nà buud 144 000 bwé á wú mík-wámúđ wá;
    - (f) wóéηgəles jaaw nda cígúlé mílósú í bá bə nà (14.1–20);
    - (g) ibálá zaηgbá yâ mpimbə má Zembî (15.1–16.21);
    - (h) Babilə̀n mə bá bwîl, nà biin, nà muud micúndə á ibəmb nà Sátan bwé jíɛ (17.1–20.10).
  - (3) Milúu 21 nà 22 mí ηgə cúndə nà Zembî ηgə kwəməsa nà á bá té isâ ncuncúmbə.
- Kálaad mə kə shîn nà jɔjɔ ηkaagə Múúd nyə a gwúm yé ηgə kaag yí, náoá: «Haaw, mə wál bá nyiηgə zə» (22.21).

Mətéédúlé

<sup>1</sup> Kálaad éga jisə mbúgúlú Yésus-Kríst ηgə bágulə isâ Zembî nyə a cwîny nyə ná a lwóg ósól ɔ məsáal bé yí. Jísə isâ í mú kúnə-kúnə ná í zə sîy yí. \*Kríst nyə á ka kənd \*éηgəles yé ná a kég lwó sól məsáal yé Yuánes isâ byəɔηgâ. <sup>2</sup> Yuánes nyə á ka bwaagulə ná isâ byêsh nyə á dúg yí, bísə isâ Zembî nyə á ntɪ Yésus zə lwó nyə yí. <sup>3</sup> Muud ηgə lɔ́ íciyá kálaad éga ηgə cúndə yé, nywáá mə jəla, tɛem bə bəɔηg bwə ηgə gwágulə isâ bísə cilyá cínəηg yí, bwə ηgə baagulə byo wá, bwə mə námə jəla, nəcé isâ byəɔηg í wál zə sîy.

### Məbáda

<sup>4</sup> Mə, Yuánes wə mə cílə mádɔ mə Zembî zəηgbá məsə Azî má.

Zembî nyə á bə yé, á jísə yé, á ηgə zə yé, bə̀nɔ̀η mishishim zəηgbá mí təl nyə mpwóombú caəηgád myá bwə ɔ́ sá bí mpaam, bwə ɔ́ sá námə ná bí cúgəg nə shee. <sup>5</sup> Yésus-Kríst muud jísə wúshinəd abúgúlág yé ké sá námə bí mpaam, a sá nə bí cúgəg nə shee. Nyə wə jísə muud ashúshwóógú bwelélə gwúm, a njúl Cí í jwú nə micí myá shí ga myêsh yé.

Nyə muud mə céél shé yé, muud nyə á yə kwolós dí wéeshuli mácií mé shú ná a cəg shé nə \*misəm yé, <sup>6</sup> nyə a sá nə shé bəg buud ɔ́ faan dé, ofada ɔ́ Sóηgá yé Zembî, nyə Yésus ηwág gúmə nə ηkul, kandəgə á kandəgə. Amen.

<sup>7</sup> Dugá, a ηgə zə mîηkúdíd, muud yêsh mə bá dúg nyə, tɛem bə bəɔηg bwə á cúwal nyə nyúúl wá. Ikúl í búúd byêsh í bá ηgə tədəwa shú déd. Haaw, í bá bə ntó, Amen.

---

1:1 4.1; 22.6    1:2 6.9    1:3 14.13    1:4 4.5    1:5 2.26; 7.14; 19.15;  
Kól 1.18; Heb 9.14; 1Yn 1.7    1:6 5.10; 20.4, 6; 22.5; MmN 19.6; 1Pr 2.9    1:7  
1.13; Dan 7.13; Mat 24.30; Yuá 19.34, 37; 1Te 4.17

<sup>8</sup> Zembî Cwamba ηgə ci ná: «Mə ji Alúfa, mə Oméga\*, mə jisə, mə á bwey də bə, mə ηgə námə zə, mə ji áηkul nyêsh.»

*Yuánes* nyə a dúg ntamó á mísh nó bagó

<sup>9</sup> Mə \*mínyəηû wún Yuánes, mə muud shé ηgə bwəma nə məntágula məmpwûd, shé tál cé ící ηgwûd, shé nə zény ηgwûd kálə shwóg nə Yésus yé, bwə á kənd mə mīkwám dí ηkwamə bwə jów ná Patmos yí. Í á bə nəcé Milósú mí Zembî, nə mə wálə cəg jām nə mə ηgə bwiiηg lánj mə Yésus. <sup>10</sup> Í á ka zə bə, jwów mə Cwamba†, ηkξηkξ Shishim nyə á zə sá mə nda mə ηgə cəgə nji \*shishim dî; mə mú gwág dúl kál mádí mpúsə kwəη, í ηgə lás gwów-gwôw nda cwôη. <sup>11</sup> Kál dəəηg í á ηgə ci ná: «Cilóg sá jêsh wó ηgə dúg yí kálaad dî, wo kəndəg mədə zəηgbá mógăd: ná \*Də á Ifêz, nə dəəηg á Simirnə, nə á Pergâm, nə á Tiyatîr, nə á Sardes, nə á Filadelfî nə á Ləwdisê.»

<sup>12</sup> Mə á ka yid né mə dúg múúd nyə á ηgə lás nə mə yé. Ja mə mé yid ntúni yí, mə mú dúg ícé í lámba zəηgbá í njúl síyá nə or. <sup>13</sup> Mə mú dúg ηgwól múúd tál na mpédúgá ícé í lámba, a ηgə bəηla nə Mwân mə Múúd. Nyə á bə a mə bwáád jud ηgə wəηla kə wós mánçíndúgúd, nə fwəηgə or fífú nyə kugəd. <sup>14</sup> Lúu yé nə shilú jé í á bə ηkí jág fumə, cə máfumə mə fém. Mísh mé mə á ηgə lwenya nda miηgwíile. <sup>15</sup> Məkuú mé mə á ηgə faan nda ηkwánz bwə mə gwíηg kuda dí né ndéé í mú títtî yí, kál dé í á ηgə shwag nda ikwə í mánj í də shwag ná. <sup>16</sup> Nyə á bə a mbíd wəacén-céní

1:8 1.4, 8; 2.8; 4.8; 11.17; 16.5; 21.6; 22.13; MmN 3.14; Iza 44.6 \* 1:8 Alúfa nə Oméga: Bísə, nə kaηgá áshúshwóógú nə áməzhúgúlá yá kál lú gərêk. Ntó mə ká ná «mətédúlé nə məshíné».

1:9 22.8 1:10 17.3 † 1:10 Na ji jwów lú shwénde, jwów ókrísten bwə də yə Cwamba gúmə yí. 1:11 4.5 1:12 Zak 4.2 1:13 Dan 7.13; 10.5 1:14 Dan 7.9; 10.6 1:15 14.2 1:16 zəηgbá: 4.5 kafwélə: 2.12; 9.15; Heb 4.12

zanḡbá nyédí mbwê mæncwúmúđ, kafwele í á ḡgə cúwo nyə mpu dí, í njúl njəwá ikóómb íbá, mpwoombú nyé í á bə nda jwôw ja í má mpu cwíil yí.

<sup>17</sup> Nji mə á dúg nyə yí, mə á búla nyédí shí məkuú, mə mú kân nda mbimbə. A mú bəd mə mbwê mæncwúm yé nyúúlúđ, nyə nə mə ná: kú bæeg fúnda, <sup>18</sup> mə ji mətéédúlé nə məshíné, mə ji nyəwḡg á kuwô. Mə á yə, ká dḡgí, mə ji kuwó, mə é ji kuwó kandḡgə á kandḡgə. Mə mbid shwiy nə baḡ mínjím mádí jwónz lú mbwád. <sup>19</sup> Ciləg sâ jêsh wó má dúg yí, nə sá í ḡgə s̄y yí, nə byəwḡg í é zə bə yí. <sup>20</sup> Mə zə féég wo \*ndímba wəacén-céní zanḡbá wó ḡgə dúg wa mádí mbwê mæncwúm dí óga, nə ndímba ícé í lámba zanḡbá bísə síyá nə or yí: wəacén-cénî zanḡbá óni búsa \*wəéḡgəles wá mədḡ zanḡbá, ícé í lámba zanḡbá í njúl mədḡ zanḡbá.

## 2

### *Kálaad á Dḡ á Ifêz*

<sup>1</sup> Ciləg \*éḡgəles á \*Dḡ dúsa Ifêz yé ná: muud mbíd wəacén-cénî zanḡbá nyédí mbwə mæncwúm dí yé, á ḡgə kyey mpədúgá ícé í lámba zanḡbá bísə síyá nə or yé, ḡgə ci ná: <sup>2</sup> «Mə mpú mísóólúgú myô, mə mpú bímbí wó ḡgə wáduga nə iséy yí, mə mpú zény wó jí nə ndí ná wó cəel ḡgə kə shwóg yí; mə mpú ná wo áđé magalə nə binónḡ mimbúwúlú mí búud ḡgəg nə cḡgə. Mə mpú ná wo á bigas buud bwə đə ci nə búsa \*buud ó mílwámá bâm meε nda mpu bwo wá, wo á bigas bwo nə ndéé wo mú kwey nə bwə ḡgə shiig. <sup>3</sup> Wo ji nə zény ná wo kə shwóg, wo a má dúg micúḡ shú dâm dí ná dúg dúg, nji wo aḡgê nə kə mpús. <sup>4</sup> Nji mə ḡgə ná jum wo nə sá ḡgwúđ, jí nə wo anyíḡgə ná cəel mə nda wó á fwo đə cəel mə ná. <sup>5</sup> Tádúgág kúl wó

1:17 1.8; Dan 8.17-18 1:18 Rom 14.9; 1Kr 15.3-4, 25-26 2:1 1.16, 20;  
Ifz 1.1 2:2 2Kr 11.13; 1Yn 4.1 2:5 2.16, 22; 3.3, 19

ηγά zhu nə mbəəgú yí, céndúg tódúgá, wo nyíngəg tééd mísóólúgú myô mí ashúshwóógû. ηkí ntó dí, mə zə nûη, zə yîl cé lámba gwô kúl í dæ tôw yí. <sup>6</sup> Í njúl nə mə ηgə gwág wo nywa nəcé wó mpíi mísóólúgú mí búud bwə ηgə bɛ Níkwalâ wá, námə nda mə mpíi mísóólúgú myəəηg ná. <sup>7</sup> Muud jí nə məlwê mə gwág yé, ké mpú gwág ísâ ηkɛ̀ηkɛ̀ Shíshim ηgə jaaw mədɔ mə Zembî yí. Muud mə bá ntɔ yé, mə bá yə nyə ηkul nə a dág bumá líí á cug í tál \*Paradis mə Zembî dí yí.»

### *Kálaad á Dɔ á Simirnə*

<sup>8</sup> Cilág \*éngəles á \*Dɔ dúśá Simirnə yé ná: muud jísá mátéédálé nə məshíne yé, nyə á yə nə ndéé a nyíngə gwúm yé, ηgə ci ná: <sup>9</sup> «Mə mpú bímbí wó ηgə bwəma nə micún yí, mə mpú nə wo ηgə cugə məbúwa dí, í njúl nə wo jí nə kúm. Mə mpú bímbí bəəηg bwə ηgə shiig ná búśə \*Oyúden wá bwə ηgə ntáma wo jínə yí. Bwə cúgέ fwámé Oyúden, búśə buud wâ Dɔ mə \*Sátan. <sup>10</sup> Wo zə bá jug, nji sá jəəηg í ajélayé nə sá wo ifwaas. Dugí, Njwû məjamb mə bá zə sá ná bóól búúd bín bwə kég mímbwugud; sâ jəəηg í bá bə bí məkugulə shú ná sâ bí búśá yí í mpúyúg. Bì é jug tâη mwôw wúm. Wo ɔ baagulə kuú njəənd wô kə wóśs jwów lú shwi y, mə ka bá bwéed wo cug nda \*túm gúmá. <sup>11</sup> Muud jí nə məlwê mə gwág yé, ké mpú gwág ísâ ηkɛ̀ηkɛ̀ Shíshim ηgə jaaw mədɔ mə Zembî yí. Shwi y ábée í ábúle ná bii múúd mə bá ntɔ yé.»

### *Kálaad á Dɔ á Pərgâm*

<sup>12</sup> Cilág \*éngəles á \*Dɔ dúśá Pərgâm yé ná, muud jísá nə kafwele njəwá íkóómb íbá yé mə ci ná: <sup>13</sup> «Mə mpú kúl wó njúl yí, \*caəηgə mə \*Sátan jí nûη. Mə mpú nə tɛem

2:7 22.2, 14, 19; Mət 2.8-9; 3.22; Eze 28.13; 31.8; Mat 13.9, 43  
 2:8 1.8, 18      2:9 2Kr 6.10; Zhk 2.5 Sátan: 3.9; 2Kr 11.14-15      2:10 Mat  
 10.28; 1Kr 9.24-25      2:11 20.6, 14; 21.8      2:12 1.16

bə ntó, wo mé nada nə jínó dâm. Mə mpú né tɔɔ ja bwé á gwú wúshined waamê abúgúlág Antipas nûŋ bídí kúl Sátan njúl yí, wo a shígé kífya búgá wó ɲgá \*búgula mə yí. <sup>14</sup> Nji mə ɲgə ná jum wo nə búbaalé ísâ: wo ji nə bóólúgá búud na bwé ɲgá bɛ minjígúlá mí Balaam. Balaam nyə a jíguli Balag né a sáág né buud ɔ \*Izəɾəyêl bwé dág ocúdu buud bwé ámə cígə shú ózembî ó áyadúg wá, bwé wúsəg námə mənyúul jaŋga dí shú nə bwé bəg nə bɔɔgú bwédí ícəgud. <sup>15</sup> Wo ji námə nə buud bwé ɲgá jíguli minjígúlá mí búud bwé ɲgá bɛ Níkwalâ wá. <sup>16</sup> Céndúg tádúgá, ɲkí ntó dí, mə læl námə wóós nûŋ, zə lumbuli nə buud bɔɔɲgú nə kafwele jí mə mpu dí yí. <sup>17</sup> Muud jí nə məlwê mé gwág yé, kə mpú gwág ísâ ɲkɛɲkɛ Shíshim ɲgá jaaw mədɔ mə Zembî yí. Muud mə bá ntɔ yé, mə bá sá ná a dág \*mána mə jí nə ndí shwoó dí yé, mə yə námə nyə kwóógú áfufumá í njúl nə jínó ágúgwáan cilyá, jínó dí né tɔɔ muud nda mpu yí; muud mə bá námə mpu dwo nji muud mə lág kwóógú yé.»

### *Kálaad á Dɔ á Tiyatîr*

<sup>18</sup> Cilág \*éŋgəles á \*Dɔ dúsə Tiyatîr yé ná: \*Mwân mé Zembî, muud jí nə mísh mé ɲgá lwenya nda miŋgwiile yé, á jí nə məkuú nda ɲkwánz yé, ɲgə ci ná: <sup>19</sup> «Mə mpú mísóólúgú myô myêsh, tɔɔ cɛelí gwô, tɔɔ búgá gwô, tɔɔ sáal dwó, tɔɔ lám jisów wó jí nə ndí yí. Mə mpú námə mísóólúgú wó mú ɲgə sá ja ga dí myá, mí bulya cɔ mí ashúshwóógú. <sup>20</sup> Nji mə ɲgə ná jum wo nə sá ɲgwúd. Wo ɲgə dág mísóólúgú mí Zhézabel nə mísh. A ɲgə yad ná a ji mudá micúndə mé Zembî, a ɲgə shiig osóɔl ɔ məsáal bəm ná bwé ɲgág nə sá jaŋga, bwé ɲgág nə də ocúdu buud bwé

2:14 2.20; Ilj 24.25; 25.1-3; 31.16; 2Pr 2.15      2:17 Sôm 78.23-25; Yuá 6.48-51  
kwóógú: Zak 3.9 jínó ágúgwáan: 3.12; Iza 62.2; 65.15      2:18  
1.14-15      2:20 Ilj 25.1-8; 10j 16.31; 20j 9.22, 30; Mis 15.20

ámə cígə shú ózembî ó áyadúg wá. <sup>21</sup> Mə a mə yə nyə fwála né a céndúg tédúgá, nji nyə acéélé yəw jaŋga. <sup>22</sup> Né ndéé, mə bá sá nyə ná, mə bwíig nyə bwágə \*íncwaw í ntugud; né ndéé, buud bēsh bónónə bwə á sá minɔomb wá, mə bá lwó bwo incwaw í ntug, ɲkí bwə acéndé mítédúgá né bwə yəw mísóólúgú mí abúbôw myé myɔɔŋg. <sup>23</sup> Mə bá námə gwú bwán bé bēsh, mədɔ mēsh má ka bá mpu né mə wə má bigas mítédúgá nə iyéesh í búud, mə bá jəna nə muud yēsh a bídí, bɛ mísóólúgú myé. <sup>24</sup> Nji, bí bɔɔŋg óbúgala wá Tiyatîr bí aŋgê nə bɛ minjígúlá mí múdá wɔɔŋg wá, bí buud bí áshígé nyii ísâ bwə ɲgə jôw né mindimba mi \*Sátan dí wá, mə á nyiŋgəyé ná bá káág bí wúl mbag. <sup>25</sup> Má ji nji ná, bi mpúg bii sá bí bí nə ndí yí kə kumə ja mə bá nyiŋgə zə yí. <sup>26</sup> Muud mə bá ntɔ yé, múúud mə bá síya nə mə né ndéé kə wóɔs ja shí ga í bá shîn yé, mə bá yə nyə ɲkul né a jwúg nə ikúl byēsh, <sup>27</sup> a ka bá dɔ fála byo nə ɲkúd nda muud mə bwú mímbágə mí mpí yé. <sup>28</sup> Námə nda Dâ nyə á yə mə ɲkul ná, mə bá námə yə nyə acén-céní mə dɔ faan mpúmán mpúmán yé\*. <sup>29</sup> Muud jí nə məlwə mə gwág yé, kə mpú gwág ísâ ɲkɛɲkɛ Shíshim ɲgə jaaw mədɔ mə Zembî yí.»

### 3

#### *Kálaad á Dɔ á Sardes*

<sup>1</sup> Cilág \*əŋgəles á \*Dɔ dúsə Sardes yí ná: muud jisə nə mishishim mí Zembî zəŋgbá nə wəacén-cénî zəŋgbá yé mə cí ná: «Mə mpú mísóólúgú myô myēsh. Buud bwə ɲgə bul gwáduga nə wo ji kuwó, í njúl nə wo ji mbimbə. <sup>2</sup> Jigu ɲkasə, wo lúlushig súsúsá í mə lúg ni, í á bá yə. Nəcə mə

2:23 22.12; Zhe 11.20 2:25 3.11 2:26 12.5; 19.15; Sôm 2.8-9

2:28 22.16 \* 2:28 Námə nda 22.16, acén-céní mə dɔ faan mpúmán mpúmán yé jisə yuug á ɲkul Dâ mə bá yə múúud wɔɔŋg yí. 3:1 1.4, 16

má dúg ná misóólúgú myô mí afwóyé bæ mílwándúlá mísh má Zembî waam dî. <sup>3</sup>Tédúgág nda wó á lóg njíngúlá ná, nà nda wó á gwág wə ná. Céndúg tédúgá, wo nyíngæg baagulə njíngúlá wəwɔŋg. Wó ká bæ kú ji ŋkasə, mə zə nda júwâl, wo kú mpu ja má é wóós yí. <sup>4</sup>Nji, bóólúgá búúd wâ wódí Dɔ dí nûŋ Sardes bwə a shígé wá nyéé myánj míkáándád. Bâŋ wə sənónj má bá kyey sámbá wá, nə mikáándá mí áfufumá nəcé í jəlá nə bwo ntó. <sup>5</sup>Ná ndéé, muud mə bá ntɔ yé, mə bá bwééd nyə káándá áfufumá. Mə abúlé jímbal jíná dé kálaad á cug dî. Mə bá magulə nyə mísh má Sóóŋgú waam bənónj wəéŋgəles béd. <sup>6</sup>Muud jí nə məlwə má gwág yé, kə mpú gwág ísə ŋkəŋkə Shíshim ŋgə jaaw mədɔ má Zembî yí.»

#### *Kálaad á Dɔ á Filadelfi*

<sup>7</sup>Cilóg \*éŋgəles á \*Dɔ dúsó Filadelfi yé ná: ŋkəŋkə muud, Muud á obúbálé, muud jí nə juwəga njów má \*Dávid yé; muud jí ná, á ká juw, muud nda fad; á ká fad íí, muud nda juw yé, á ci ná: <sup>8</sup>«Mə mpú misóólúgú myô, mə má juw mpumbé wódí shwóg, mpumbé múúd cúgé nə ŋkul fad yí. Má juw wo wə nəcé wo cugé mpu bæ nə ŋkul, nji wo má baagulə kéel dām kú kíílya mə. <sup>9</sup>Mə bá yə wo buud búsó Dɔ mə \*Sátan dí óni, bwə ŋgə ci ná búsó \*Oyúden, bwə nda bæ fwámé Oyúden óni; bwə ŋgə shiig. Mə bá sá ná bwə zóg kúd wo məmpwoombú shí, bwə mpu né mə á cɛel wo. <sup>10</sup>Nda wo á baagulə kéel dām nə zény ná, məmɛfwó mə bá námə baagulə wo ja fwála lú məkugulə í bá zə kwaga nə shí nyêsh yí. Muud yêsh á shí ga mə bá bwəma nə məkugulə məwɔŋg. <sup>11</sup>Mə wál bá nyíngə zə. Bíig

3:3 16.15; Mat 24.43; 1Te 5.1-2      3:4 6.11      3:5 Mat 10.32 kálaad: 13.8; 17.8; 20.15; 21.27; MmN 32.32; Sôm 69.29; Iza 4.3; Luk 10.20      3:7 Iza 22.22; Mat 16.19      3:9 2.9; Iza 49.23; 60.14      3:10 1.9; Luk 21.19; 1Kr 10.13; 2Pr 2.9      3:11 2.10, 25; 22.7, 12, 20; Zak 2.14



sá wó jí nà ndí yí ná kpwíny, shú ná muud kú bá déég wo \*tùm gúmé wô.

<sup>12</sup> «Muud mæ bá ntɔ yé, mæ bá t̄l nyə Zembî waam dí Mpráanzə ná shîm, a nda bá nyingə wú cínɔng. Mæ bá cilə nyə jínə mæ Zembî waamə nə jínə lú ηgwəla mæ Zembî nyúúlúd. ηgwəla wɔɔngú wə Yurúsələm agúgwáan mæ bá wú gwów wə Zembî yé. Mæ bá námə cilə nyə jínə dām agúgwáan nyúúlúd. <sup>13</sup> Muud jí nà mælwə mæ gwág yé, ká mpú gwág ísâ ηkéké Shíshim ηgə jaaw mæɔ mæ Zembî yí.»

#### *Kálaad á Dɔ á Lɔwdisê*

<sup>14</sup> Cilég \*éngəles á \*Dɔ dúsə Lɔwdisê yí ná: muud jísə amen yé, wúshined abúgúlág, wúshined afwámê, amádí á sâ jêsh Zembî nyə a té yí, a ηgə ci nə: <sup>15</sup> «mæ mpú mísóólúgú myô myêsh. Wo jisə fwaalá, kú gwɔ̄, kú təla. Wo ɔ nywá bə ηkí təla, ηkí ntəg ηkí gwɔ̄, yáa. <sup>16</sup> Nə ndéé, nda wó jísə fwaalá, kú təla, kú gwɔ̄ nə, mæ bá gwú wo nda igwííle. <sup>17</sup> Wo mú ηgə ci nə: “Mæ mæ bíg, mæ músə nə byɔɔg, mæ anyíngáyé jii tɔɔ sâ.” Í njúl nə wo ampúyé nə wo ji ηkúηkwóηúle, ntágúlá-ntágula, mbúmbúwá, wo njúl ancím-ncîm, shushwáás. <sup>18</sup> Ntó, gwágúlég mæcwûη mága: zaág mэдí, zə kusə or mæ á mæ shîm fyá nə kuda yé, wo bígúg. Zaá kusə míkáándé mí áfufumə wo bwáádúg, wo nda ná nyingə bə shushwáás, nda nyingə bə nə shwôn. Zaá kusə cwə cwéel míshúd, wo mpúg dúg shwóg. <sup>19</sup> Mæ mæ dū lás nə buud mæ céel wá, mæ dū súg bwə. Lulúg ηkûl, céndúg mítédúgá. <sup>20</sup> Dugí, mæ təl mpumbéd mæ ηgə kudə. Múúd mæ ká gwág kəl dām, a juw mpumbé, mæ nyíi nyədí ηjów zə də nə nyə kəl ηgwûd. <sup>21</sup> Muud mæ bá ntɔ yé, mæ

---

3:12 2.17; 14.1; 21.2; 22.4; Eze 48.35      3:14 1.5; 19.11; Yuá 1.3; 2Kr 1.20  
 3:17 Ozê 12.9; 1Kr 4.8      3:18 6.11; 16.15      3:19 Mik 3.11-12; Heb 12.5-6  
 3:20 Mat 8.11; Yuá 14.23      3:21 1.6; Mat 22.44; Heb 8.1

bá sá ná a zég, sá zə ji mǎdí caangéd; nǎcé ja mé á ntɔ yí, mə á zə nǎmǎ, sá pɔpá zə ji nyǎdí caangéd. <sup>22</sup> Muud jí nə məlwǎ mə gwág yé, ká mpú gwág ísǎ ƆkǎƆkǎ Shíshim Ɔgǎ jaaw mədɔ mə Zembî yí.»

## 4

*Gúmá mə Zembî*

<sup>1</sup> Mə músə nyiŋgə kǎnd mísh, mə mú dúg mpumbé í njúl nə bagé nŋj jonɔd. Kǎl mə á fwo gwág í Ɔgǎ lwɔ nda cwɔŋ yí í músə cí nə mə ná: Zaá kúga gwɔw, mə zég lwó wo ísǎ í jǎlá nə bá zə sŋy yí.

<sup>2</sup> Kú nǎmǎ bwey, ƆkǎƆkǎ Shíshim mú zə sá mə nda mə Ɔgǎ cugə nji \*shíshim dí. Mə músə dúg məma \*caangé, muud njúl cínɔŋg. <sup>3</sup> Muud wɔɔŋgú ká də lwenya nda jɔjɔ məkwóogú bwé də jɔw nə zhǎspə nə sardwǎn má, njumbú í mə lyɛ nyə caangé, njumbú wɔɔŋg Ɔgǎ lwenya nda kwóogú bwé də jɔw nə emerɔd yí.

<sup>4</sup> Bíl ícaangé məwúm məbá nə ínɔ í njúl na caangé ní dí məkoogú məkoogú, ocúmbá buud məwúm məbá nə ónɔ bwé njúl ícaangé byɔɔŋgú. Bwé nə mikáándé mí áfufumǎ, nə mitúm mí gúmá lúúd, mí njúl síyá nə or.

<sup>5</sup> Minjəs mí mú də dagɔwa, mí Ɔgǎ zhu na caangéd, nə məjuŋá, nə Ɔkǎl mpú. Mə mú dúg ilámba zangbá minjidyá na mpwóombú caangéd, ilámba byɔɔŋg bísə mishíshim zangbá mí də tɔw mísh mə Zembî dí myá.

<sup>6</sup> Mə dúg nǎmǎ gúl sá cínɔŋg mpwóombú caangéd nda məma mǎŋ, nə Ɔkǎl-Ɔkǎl nda yĕn kristál. Bílúgá ísǎ ínɔ í njúl míkuwó í á bə na tǎm caangé nə məkoogú məkoogú,

---

4:2 5.7; Sòm 11.4; 103.19 4:3 Eze 1.26-28 4:4 ocúmbá buud: 5.5, 8, 10; 7.11, 13; 11.16; 14.3; 19.4; Iza 24.23 áfufumǎ: 6.11 4:5 8.5; 11.19; 16.18; 17.9; MmN 9.24; 19.16; Eze 1.13-14 4:6 15.2; Eze 1.22 ísǎ ínɔ í njúl míkuwó: 5.6, 8, 11; 6.1; 7.11; 14.3; 15.7; 19.4; Eze 1.5-12; 10.14

isâ byɔɔŋg í njúl nà mísh bwəma nà nyúúl nyêsh. <sup>7</sup> Kuwó sá áshúshwóógú í á bə nda zhwambánkwuŋ, ábɛɛ nda cwɔ ŋgwúm nteny, aléel nà mpwoombú nda muud, ányina nda mpal ja á ŋgá jéel yí. <sup>8</sup> Mikuwó mí isâ mínî míni myêsh mí ŋgá bə nà məfaafugá măsaman măsaman, faafugá dêsh nà mísh kúl jêsh, tɔɔ gwôw, tɔɔ shí. Mikuwó mí isâ míni mí də wá ŋgwa ja jêsh bulú nà mwásé ná:

Zembî Cwám̄ba ji ŋkɛŋkɛ, a ji ŋkɛŋkɛ, a ji ŋkɛŋkɛ,

Zembî á ŋkul nyêsh,

Zembî nyə á bə yé, á jísé yé, á ŋgá zə yé.

<sup>9</sup> Isâ ínî ínî í ŋgə gúmal nyə, ŋgə ságusə nyə, ŋgə yə nyə akíba, nyə muud njúl caŋgád, á ŋgá cugə kandugə á kandugə yé. <sup>10</sup> Ná ndéé, ja jêsh isâ ínî í ŋgá wá nyə ŋgwa ntúni yí, ocúmbá buud məwúm mábá nà ónî bwé á ŋgə kúd məmpwoombú shí, ŋgə yə muud njúl caŋgád yé gúmá, nyə muud ŋgá cugə kandugə kandugə yé. Bwé ŋgá kul mitúm mí gúmá myán na mpwóombú caŋgád bwé ŋgá ci ná:

<sup>11</sup> Yé Cwám̄ba wúsá, yé Zembî wúsá,

í jəla ná bwé yág wo milwaná, nə gúmá, nə mpífá.

Nəcé wo a té isâ byêsh;

wo wá wo á ji ná í bág, í mú ntág námá bə.

## 5

### *Feedyá kálaad*

<sup>1</sup> Mə mú dúg íí, muud nyə á bə a njúl caŋgád yé nyə á bə nə kálaad mbwé mənchwúmú, kálaad wɔɔŋgú njúl, micilyá cwú micilyá tóón, bwé á ka fúlə nyə ná ndéé fad

---

4:8 1.17; 11.17; Iza 6.2-3; Eze 1.18; 10.12 4:11 Mət 1.1, 31; Mbú 5.9,  
12; 11.15, 17; 12.10; 15.3-4; 19.6 5:1 10.2; Iza 29.11; Eze 2.9-10;  
Dan 12.4, 9

nə lug\* mifeedyá zəŋgbá. <sup>2</sup> Mə mú námə dúg gúl ŋkácíd \*éŋgəles, a ŋgə cúndə gwów-gwôw nə: «Zə mə mpíyá nə wəefúlə kálaad éga a tí mifeedyá myé yé?» <sup>3</sup> Nə ndéé, təw jəŋ dí gwôw, təw wa shí, təw shí ga dí shí kú nə muud nyə á bə nə ŋkul wəef kálaad nə a dúg sâ jí cwû yí. <sup>4</sup> Mə músə ŋkêny məma yê, nə dúgúlə nə kú nə təw muud nyə á mpíya wəef kálaad nə a dúg sâ jí cwû yí. <sup>5</sup> Njì, ŋgwól cúmbá muud mú ci nə mə nə: «Kú bəeg jí. Dugí, Zhwambánkwuŋ á bəend mə Yúda, nta mə \*Dávid, nyə a mə ntəw sâ jêsh; nyə wə jí nə ŋkul wəef kálaad, a tí mifeedyá zəŋgbá míni.»

### Mwâ ncwəmbɛ

<sup>6</sup> Mə mú dúg íí, na tām \*caŋgə, Mwâ ncwəmbɛ njúl nda buud bwə á cígə nyə tâŋ \*mətúnɛga, a təl na mpédúgá mikuwó mí ísâ minɔ̄ nə ocúmbá buud. A njúl nə məlaag zəŋgbá nə mísh zəŋgbá; məlaag zəŋgbá məwɛŋ wə mishíshim zəŋgbá Zembî nyə á kənd shí nyêsh dí myá. <sup>7</sup> Mwâ ncwəmbɛ wəwɛŋ nyə á ŋgə shísh nə ndéé kə kumə wə muud nyə á bə a njúl caŋgəd yé; a músə lóg kálaad múúud wəwɛŋ dí mbwê mənɔ̄wúmúɔ̄.

<sup>8</sup> Ja Mwâ ncwəmbɛ nyə á shîn lóg kálaad yí, mikuwó mí ísâ minɔ̄ nə ocúmbá buud məwúm məbá nə ónɔ̄ bwə mú wusə mənyúul ombúbudɔ̄ na nyédí shí məkuú. Bwə á bə, muud yêsh nə bínzhá nə ikwôw í njúl síyá nə or, ikwôw íni milwándúlá nə cá: cá ni wə məjəgula mə óbúgula. <sup>9</sup> Bwə músə ŋgə sey sɛsə ágúgwáan. Bwə á ŋgə sey nə:

\* <sup>5:1</sup> Lug wúsə gúl sâ í dɛ bə kúl ónciŋ ɔ wóógə bwə dɛ lwɔ̄ məkwíindye dí yí; sâ jəwɛŋ í dɛ nada, muud jee táám b ísâ nə ndí. <sup>5:5</sup> 4.4; Mət 49.9; Mat 1.1; Rom 1.3-4; Heb 7.14

<sup>5:6</sup> 4.6-7 Mwâ ncwəmbɛ: 5.9, 12; 6; 7.17; 12.11; 13.8; Iza 53.7; Zhe 11.19; Yuá 1.29; 1Pr 1.19 mishíshim zəŋgbá: 4.5; Zak 3.9 <sup>5:7</sup> 4.2, 9; 5.1, 13; 6.16; 7.10, 15; 19.4; 20.11; 21.5; 10j 22.19; Iza 6.1; Eze 1.26-28; 10.1 <sup>5:8</sup> 8.3-4; Sôm 141.2 bínzhá: 15.2 <sup>5:9</sup> 4.11; 5.6; 7.9; 14.3; Sôm 96.1

Wo wá má mpíyá nà ɲwa kálaad,  
 wo tí mífeedyá myé  
 nàcé bwá á cígə wo tâɲ mətúnuga.  
 Wo á ka tɔ̄ buud nà məcií mwô  
 shú ná bwá wúg mík wám mí \*mísámúd,  
 bwá bág buud ó Zembî,  
 bwá ɲgə zhu íbɛɛnd byêsh dî,  
 nà mákəl mēsh dî, nà íkúl nà ilwoɲ byêsh dî.

<sup>10</sup> Wo a má sá ná bwá bág  
 faan lú ófada, ɲgə sêy nà Zembî.  
 Bwá bá bə nà ijwúga shí ga nyêsh dî.

<sup>11</sup> Mə mú sə nyiɲgə kənd mísh, mə mú gwág mákəl má  
 ncúlyá wəéɲgəles bímbí múúd cúgə nà ɲkul lɔ̄ yí, bənɔ̄ɲ  
 mikuwó mí íkukwumuga nà ocúmbá buud. Bwá á bə bwá  
 má lyɛ caɲgə ná bííí. <sup>12</sup> Bwá á ɲgə ci gwów-gwów ná:  
 Mwâ ncwəmbɛ bwá á cígə yé,  
 mə mpíyá nà lóg mpífá, nà kúm,  
 nə fɔg, nə ɲkul, nə gúmá,  
 nə milwaná, nə məzhwámá.

<sup>13</sup> Mə mú gwág íkukwumuga byêsh Zembî nyə a sá tɔɔ  
 joɲ dî gwów, tɔɔ wa shí, tɔɔ shí ga dî shí, tɔɔ m̄ɲ yí, nə ísâ  
 byêsh bísé cínɔ̄ɲg yí, byêsh í ɲgə ci ná:  
 Nyɔɔɲg ɲjúl caɲgəd yé bá Mwâ ncwəmbɛ,  
 bwá mpíyá nə məzhwámá,  
 nə gúmá, nə milwaná, nə ɲkul  
 kandugə á kandugə.

<sup>14</sup> Mikuwó mí ísâ mínɔ̄ míni mí mú ci ná: Amen.  
 Ocúmbá buud bwá mú búdcəw shí, yə Zembî bá Mwâ  
 ncwəmbɛ gúmá.

---

5:10 1.6    5:11 wəéɲgəles: Zhb 1.6; Dan 7.10; Heb 12.22    5:12  
 4.11    5:13 Sôm 150.6; Flp 2.10

## 6

*Mwâ Ncwəmbe* mə zə tí mífeedyá mí kálaad

<sup>1</sup> Mə músə nyingə kənd mísh, Mwâ Ncwəmbe mə tí feedyá áshúshwóógû; mə mú gwág míkuwó mí ísâ mínî míni, gúl mú kîm ná: «Zaág!» Kál dé í á bæ nda njum-mpú.

<sup>2</sup> Mə músə nyingə kənd mísh, mə mú dúg kabəlí í njúl né fuúm, muud njúl gwo gwôw nə banjá mbwád. Bwé mú yə múúd wəɔŋgú \*tûm gúmá. A mú tí njəɔnd ná, nda á jí mántɔ-buud ná, a nyingə námá kə ŋgə ntɔ.

<sup>3</sup> Mwâ Ncwəmbe mú tí feedyá ábeê, mə mú gwág kuwó sá ábeê mə ci ná: «Zaág!» <sup>4</sup> Gúl kabəlí í mú cúwo, í njúl tíftî né zhwuŋ, muud njúl gwo gwôw. Bwé mú yə múúd nyə á bæ a njúl gwo gwów yé ŋkul ná a kág sá né shí nyêsh í tówúg né shwu, kú ná nə mətəla, shú ná buud bwé ŋgág nə gwúya. Bwé mú yə nyə məma kafwele.

<sup>5</sup> Mwâ Ncwəmbe mə tí feedyá álél, mə mú gwág kuwó sá álél mə ci ná: «Zaág!» Mə músə nyingə kənd mísh, mə mú dúg kabəlí í njúl yíyínd, muud njúl gwo gwów nə lwud mbwád. <sup>6</sup> Mə mú gwág námá nda kál í ŋgə cúwo mpédúgá mikuwó mí ísâ mínî míni, í ŋgə ci ná: «Ŋgug \*blé í zə kusha, kílo ŋgwúd \*danarî ncindî; ŋgug \*orzhe wâŋ, okílo olól danarî ncindî. Nji, ci wo nda ntáma məwúde nə məlwəg.»

<sup>7</sup> Mwâ Ncwəmbe mə tí feedyá ányina, mə mú gwág kuwó sá ányina kál dé mə ci ná: «Zaág!» <sup>8</sup> Mə músə nyingə kənd mísh, mə mú dúg kabəlí í njúl nə nyúúl məjúwó mə mbədí, muud njúl gwo gwów, muud wəɔŋgú nə jínə né Shwiy, banj mínjîm í á ŋgə bɛ nyə mpús. Bwé mú yə shwiy bá banj mínjîm ŋkul né bwé gwúg buud shí nyêsh dí tâŋ kəw ŋgwúd á məkəw mənî; bwé ŋgág nə sá né bóól búúd

bwá yág dóómb dí, bóól yə nə zha, bóól yə nə kwaag-jumə bwəs, bóólúgá ðŷy íbiin i shí.

<sup>9</sup> Mwâ Ncwəmbɛ mə tí feedyá átána, mə mú dúg íí, \*míshíshim mi búúd shí \*alatâr. Í á bə mishíshim mi búúd bwá á gwúyɔw nəcé Milósú mí Zembî wá, nəcé bwá á bə fwámé ówúshined, bwá á bwiiŋg Milósú mí Zembî váál í jéla yí. <sup>10</sup> Mishíshim myɔɔŋg mí á ŋgə kîm gwów-gwôw ná: «Yé ŋkɛŋkɛ Mása, Mása áfwámé, ŋgaá wó jəlá nə kunda sê, yá nə buud ɔ shí bwá á gwú sə wá? Wo é ŋgə bwey ntúni ná ndéé kə wóós jáyé ja?» <sup>11</sup> Ná ndéé bwá mú ŋgə yə bwo, muud yêsh jud áfufumá. Bwá mú ci nə bwo ná bwá sélug milám shí búbaalé fwála, kə wóós ja bêsh bwá é kwaga bímbí bwá jálá nə bə yí; nəcé í jii ná bóól óshwá bán bənónŋ bwá á ŋgə sêy wá nə bóól ómínyɔŋŋú bán bwá fwóg gwúyɔw námə nda bwo.

<sup>12</sup> Mə músə nyiŋgə kənd mísh, Mwâ Ncwəmbɛ mə tí feedyá ásamuna, shí í mú jág ntaŋusa, jwów mú yíndə nə ncuú nda káándə íkúsə, ŋkwoond yêsh ncindî mú bə títîi nda məcií, <sup>13</sup> wəacén-cénî wâ jɔŋ bwá mú ŋgə kud shí námə nda íbumá í líí í ðə kud ná mínjwə ja ŋkwəŋgə ŋgə kuŋg yí. <sup>14</sup> Jɔŋ í mú fúlə nyúul nda múúd mə ðə fúlə kwələ-kwóló nə; mimbúŋ myêsh nə məŋkwamə mêsh mə mú tîw ícéd. <sup>15</sup> Í mú ka zə bə, tɔɔ ɔjwú ɔ shí, tɔɔ ofwó búúd, tɔɔ milúlúú mí ózimbi, tɔɔ mikúkúm, tɔɔ oŋkácid, tɔɔ məlwaá, tɔɔ ofulí, bêsh óni bwá mú kə ŋgə shwaaw míku mí mákwóógú ndə mákwóógú mâ mimbúŋú. <sup>16</sup> Bwá mú ŋgə ci nə mimbúŋ nə məkwóógú mə anání ná: «Kádágá sê, shweelugá sê, sá bəg shwóg-shwóg nə muud njúl caaŋgéd

6:9 1.2, 9; 12.11, 17; 19.10; 20.4; 1Yn 1.1-2      6:10 18.24; Sôm 13.2-3; Mbá 32.43; Luk 18.7      6:11 jud áfufumə: 3.5, 18; 4.4; 7.9, 13; 19.8, 14; Iza 61.10      6:12 8.5, 12; 11.13, 19; 16.18; Zhu 2.10; Mat 24.29      6:14 16.20; 20.11; Iza 34.4; Heb 1.11-12      6:15 Iza 2.10, 19, 21; 24.21      6:16 5.7; Ozê 10.8; Luk 23.30

yé, shwóg-shwóg nə kúl Mwâ Ncwəmbe mə kuya mpimbə yí. <sup>17</sup> Nəcə, jwów lú mpimbə mə Mwâ Ncwəmbe bá Muud njúl caaŋgád yé í mə wóós, muud e faam í?»

## 7

Məyíigyé mə bwán ó Zembî

<sup>1</sup> Ja ísâ íni í mə shîn bə yí, mə mú dúg \*wéŋgəles onḡ bwé tál íkóómb í shí ínḡ dî, bwé mə káágulə óŋkwḡ onḡ\* wā shí. Bwé a shígé bíd nə ŋkwḡ kúnŋug təw shí, təw m̄n̄, təw m̄l̄íí. <sup>2</sup> Mə mú nyingə dúg ŋgwól \*éŋgəles ŋgə wú ŋgε kóómb jwḡw í d̄u cúwo yí, a mbíd sá bwé d̄u bwadulə búúd məyíigyé mə Zembî á kuwḡ yí. Nda bwé á yə wéŋgəles ónḡ ŋkul nə bwé ntámág shí nə m̄n̄ ná, éŋgəles mə á nyingə dúg éne mú k̄im gwḡw-gwḡw lás nə bwo. <sup>3</sup> Nyə á ci nə bwo ná: «Kúgá fwo ntáma shí, ŋkí m̄n̄, ŋkí m̄l̄íí; bwándúgá, sə fwóg wá ósól ə m̄sáal ó Zembî wúsú məyíigyé məmpwoombúd.» <sup>4</sup> Mə músə gwág nə buud bwé á wíyow məyíigyé wá bwé á bə buud otóóshin təd nə məwúm m̄n̄ə nə ónḡ, ŋgələ zhu íbεend i \*Izəwəyél byēsh dî.

<sup>5</sup> Í á bə buud otóóshin wúm nə óbá bεend mə Yúda dí, otóóshin wúm nə óbá bεend mə Ruben dí,

otóóshin wúm nə óbá bεend mə Gâd dí,

<sup>6</sup> otóóshin wúm nə óbá jé mə Azer dí,

otóóshin wúm nə óbá jé mə Neftali dí,

otóóshin wúm nə óbá jé mə Manase dí,

<sup>7</sup> otóóshin wúm nə óbá jé mə Símyon dí,

otóóshin wúm nə óbá jé mə Lévi dí,

otóóshin wúm nə óbá jé mə Isakâr dí,

<sup>8</sup> otóóshin wúm nə óbá jé mə Zabulon dí,

6:17 Zhu 2.11; Nah 1.6; Sof 1.14-18; Mal 3.2 7:1 9.14-15; Zhe 49.36; Dan

7.2 \* 7:1 Onkwḡ óni búšə bəwŋg búšə nə ŋkul caam shí wá.

7:3 9.4; 14.1, 3; 22.4; Eze 9.4, 6 7:4 14.1, 3; 21.12-13



otóóshin wûm nà óbá jé má Yóseb dí,  
 otóóshin wûm nà óbá jé má Bəŋzhamê dí.  
 Buud óni bēsh wá bwá á wíyow məyīgyé məmpwoombúd  
 wá.

*Kúl má Zembî*

<sup>9</sup>Ja áməyīgyé éne má shîn yí, mə mú dǔg búúd áncun-  
 cuma, bímbí múúd cúgé nà ŋkul lǔ yí. Bwá á bə buud wá  
 ilwoŋ byēsh, nà ibeend byēsh, nà ikúl byēsh, nà məkêl  
 mēsh, bwá tál mpwóómbú caŋgád, Mwâ Ncwəmbɛ dí  
 míshád, bwá má bwáád íjud í áfufumá, bwá nà máŋ má  
 lándú mábwád. <sup>10</sup>Bwá á ŋgə kîm gwów-gwôw ná:

Zembî wúsú muud njúl caŋgád yé,  
 bá Mwâ Ncwəmbɛ wá bwá má cǔg sê.

<sup>11</sup>\*Wəéŋgəles bēsh bwá má lyɛ \*caŋgə nà ocúmbá buud,  
 nà mikuwó mí ísâ mínê wá, bwá mú wusə mənyúúl shí  
 ombúmbudî na mpwóómbú caŋgád, yə Zembî gúmá,

<sup>12</sup>bwá ŋgə ci ná:

Amen. Məzhwámá, nà milwaná,  
 nə fəg, nə akíba, nə gúmá,  
 nə mpífá, nə ŋkul,  
 bísə Zembî wúsú isâ byé  
 kandugə á kandugə. Amen.

<sup>13</sup>Nə ndeé, ŋgwól cúmbá muud mú lás, ci nà mə ná:  
 «Ozə bāŋ bí nà íjud í áfufumá óni, bwá ŋgə wú ŋgow?»

<sup>14</sup>Mə mú bəsa nə nyə ná: «Yé Cwámaba, wo wá má mpû.»

A mú ci nà mə ná:

«Búsə buud bwá ŋgə wú yáág-yáág cúwálíd wá.

Bwá má gusa íjud byáj mácií mə Mwâ Ncwəmbɛ dí,  
 sá ná í bəg ofúfumə.

<sup>15</sup>Gwá wá bwá tál na  
 mpwóómbú caŋgə má Zembî dí yí.

Bwá é du yə Zembî gúmá bulú nə mwásé nyédí Mpáánzá.  
Muud njúl caanǵád yé mə bá wá bwo nyédí gúgúwád.

<sup>16</sup> Bwá ábúlé ná bwele gwág zha,  
kú nyiŋgə bwele gwág shwáásúlə minú.  
Tɔɔ yásé tɔɔ ŋgwól bibibi  
nyə abúle ná nyiŋgə nyaan bwo nyúúlúd.

<sup>17</sup> Nəcə Mwâ ncwəmbɛ  
jí tâm caanǵé yé mə bá bə mbaagulə wán,  
a bá kə nə bwo mánɔwɔŋ mə ŋǵé wééshuli  
məjúwó mâ cɔg mád,  
Zembî mú bá fim bwo məzhwíle mêsh míshúd.»

## 8

### *Feedyá á zanǵá*

<sup>1</sup> Mwâ Ncwəmbɛ músə zé tí feedyá á zanǵá. Ja á mə tí wə ntáni yí, mə mú gwág jɔŋ nə kufug tâŋ kúl wəla. <sup>2</sup> Mə mú dúg \*wəŋgales zanǵá bwé du tɔw mísh mə Zembî dí wá. Bwé mú yə bwo micwôŋ zanǵá. <sup>3</sup> Ŋgəles shús mú zə tɔw álatâr dí, a mbíd kwôw bwé du yánǵulə \*cáá yí, í njúl síyá nə or. Bwé mú yə nyə zhwog olabínda nə a jíǵálúg na álatâr dí, yíle jɔŋg í bádúg nə məjəgula mə míŋkɛŋkɛ mi búúd myêsh tâŋ \*mətúnuga. \*Alatâr wɔŋgú nyə á bə síyá nə or cínɔŋg mpwóómbú caanǵád. <sup>4</sup> Yíle ólabínda nə məjəgula mə míŋkɛŋkɛ mi búúd í mú wú \*əŋgəles dí mbwád, bád kə wó Zembî. <sup>5</sup> Ŋgəles mú ŋwa kwôw bwé du yánǵulə cáá yí, ŋwa kuda álatâr dí lwándulə cínɔŋg nə cwóó, a músə wusə shí. Ŋkêl mpú ké kyɛɛg, nə məjuŋú, nə minjəs, shí í mú jág ntanusa.

### *Micwôŋ mísaman mí ashúshwóógú*

7:16 Iza 49.9-10      7:17 5.6; 21.6; Yuá 10.10, 11; Eze 34.11-16, 23-24  
məzhwíle: 21.4; Sôm 126.5-6; Iza 25.8      8:1 Zak 2.17; Aba 2.20

8:2 micwôŋ: Zho 6.4, 6; Mat 24.31      8:3 5.8; MmN 30.1, 3      8:5 4.5;  
6.12-13; Ləv 16.12; Eze 10.2

<sup>6</sup> Wæéngales zangbá bwé á bæ næ micwôh wá bwé mú kwæmusa né bwé zê lwô myo.

<sup>7</sup> Ashúshwóógú mú lwô yé cwôh. Næ mætálumu, næ kuda fulá næ mæcií í mú shwiy shí. Kow læ shí ηgwûd á mækow mælóol í mú cumbali jígə, kow læ ílí ηgwûd á mækow mælóol cumbali námə jígə, ikáá íbús byêsh í mú námə cumbali jígə.

<sup>8</sup> Engəles ábéé mú lwô yé cwôh. Bwé mú wusə gúl sâ mâh. Sâ jəwəh í njúl námə nda mæma mbúh í mé ja ηgwiile. Kow læ mâh ηgwûd á mækow mælóol í mú shîn bæ mæcií mæcií, <sup>9</sup> kow ηgwûd á mækow mælóol mé íkukwumuga í á bæ mikuwó mâh yí í mú yə, kow ηgwûd á mækow mælóol mâ ititíma í mú shîn cóóg.

<sup>10</sup> Engəles aléel mú lwô yé cwôh. Mæma ácén-cení mú wú jəh dí, a ηgə jígə námə nda shigə lú kuda. A mú zə kud kow ηgwûd á mækow mælóol mâ miηgwəzə næ milúu míncwûh dí. <sup>11</sup> Acén-cení wəwəgú jínə dé wə Məgwul. Kow ηgwûd á mækow mælóol mâ mæncúwó í mú bæ ηkí gwul; ncúlyá buud bwé á ηgə ηgul məjúwó mâ mæncúwó məwəh wá bwé mú ηgə yə næ məgwul məwəh.

<sup>12</sup> Engəles ányina mú lwô yé cwôh. Í mú zə bæ, næ kow ηgwûd á mækow mælóol mâ jwôw, næ ηgwûd á məwəh mâ ηkwoond í, næ ηgwûd á məwəh mâ wəacén-cénî mé mú shila. Sâ jəwəh mú sá né kow ηgwûd á mækow mælóol mâ mwásə í mú bii yídúgú, bulú námə ntó. <sup>13</sup> Mə músə nyiηgə kænd mísh, mə mú gwág mpal ηgə jéel tâm jəh a ηgə kîm gwów-gwôw né:

Wo buud ə shí ə! ηkwéé bí eé!

ηkwéé bí ja wééngales olóol bwé mé lúg wá

bwé é lwô myáη micwôh yí eé!

## 9

<sup>1</sup> \*Eṅgales átána mú lwọ́ yé cwòṅ. Mə mú dúg ácén-céní nyə á wú jọṅ dí kud shí yé, bwə mə yə nyə juwəga bí ncímə. <sup>2</sup> A mú juw bí ncímə, yíle í mú wú nūṅ nda yíle í ṅgə wú məma kuda dí yí. Yíle jəṅṅ í mú lwánd ṅgúl wəsh né ndeé jwəw shila. <sup>3</sup> Ikájalá í mú də cúwo yíle jəṅṅ dí də shulə shí. Bwə mú yə íkájala byəṅṅú váál ṅkúl wəacəlaafə bwə də bə nə ndí yí. <sup>4</sup> Nji bwə mú ci nə byo nə í kú bæeg ntáma íkáá nə ilíí byēsh, í kág ṅgə lúú nji buud bwə cúgé nə məyigyé mə Zembí mpwóombúđ wá. <sup>5</sup> Bwə mú námə ci nə byo nə í kú ṅgə gwú buud bəṅṅú, í yídag təl bwo cwúnd dí t̄ṅ ṅkwoond otóon. Váál cwúnd í á ṅgə sá yí í á bə nə ṅkíim-ṅkíim nda ja ácəlaafə mə lúú múúd yí. <sup>6</sup> Í bá bə mwəw məṅṅú di, buud bwə bá ṅgə sọ́ nə bwə yə, nji muud kú yə; bwə bá ṅgə jii shwiy, nji shwiy ṅgə fúndə kə bwo shwóg-shwóg. <sup>7</sup> Ikájalá byəṅṅ í á ṅgə bə nda ikabulí bwə mə shín cwə nə bwə kə nə ndí dóomb dí yí. Í á bə nə isā mílúúd nda mitúm mi gúmá myā síyá nə or, bwə nə məmpwoombú nda buud. <sup>8</sup> Bwə á bə nə ishílú mílúúd nda budá, məjə nda məjə mə ózhwambáṅkwur. <sup>9</sup> Ibud i á bə bwo nda ibúduga í ṅkwánz ózimbí bwə də búdal bud nə ndí yí, nyán ncíndə nda ncíndə ómətúwa íkabulí ṅkí bulya í ṅgə julə kə nə ndí dóomb dí yí. <sup>10</sup> Mikwundú myán mi á bə nda mikwundú mí wəacəlaafə, nə ishushwom; mikwundú myəṅṅ wə bwə á də sá buud məbəw nə ndí t̄ṅ ṅkwoond otóon yí. <sup>11</sup> Cí wán wə \*eṅgales a bí ncímə, bwə də jəw nyə heburə dí né Abadôn, gurêk dí né Apolyôn\*.

<sup>12</sup> Intúgúlí í ashúshwóogú í mə shín óni. Bíl íntúgúlí í

---

9:1 bí ncímə: 11.7; 20.1; Zhb 26.6; 28.22; Luk 8.31; 2Pr 2.4  
 9:2 Mət 19.28; MmN 19.18    9:3 MmN 10.12-20    9:4 7.2-3    9:6  
 Zhb 3.21; Zhe 8.3    9:7 Zhb 39.19-20; Zhu 2.4    9:8 Zhu 1.6    9:9 Zhu  
 2.5    \* 9:11 Apolyôn: Mə kə nə «muud caamú-caamú».

ηγə ná zə, məváál məbá.

<sup>13</sup> Engəles ásamuna mú lwə yé cwôη. Mə mú gwág dúl kəl í ηγə wú məlaag mənə məsə álatâr or mə Zembî dí má. <sup>14</sup> Kál dɔɔηg í mú ci nə Engəles ásamuna nó: «Cinyúg wáéηgəles onə búśə cəɔlá ηgwəɔ Ifurât wá». <sup>15</sup> Bwə mú ciny wáéηgəles onə bwə á bə ηkwəməsá shú dāη wəla, nə dāη jwôw, nə nyāη ηkwoond nə wāη mbú wá. Bwə mú ciny bwo nə bwə gwúg buud íí, kəw ηgwúd á məkəw məlɔɔl. <sup>16</sup> Ozimbi bwə də ju nə ikabulí wá bwə á bə omilyôη mitəd mimbá, mə a shí gwág bímbí bwə á bə yí. <sup>17</sup> Ntó wə mə á dúg \*ntamə a mísh nə bagəd yé, mə a dúg ikabulí nə ozimbi bwə də ju nə byo wá. Byāη íbúduga íηkwánz bwə á búdal íbəd nə ndí yí í á bə, nə otítíí, nə nyúul jəη læ mpú, nə nyúul nciná. Byāη íkabulí nə milúú nda ozhwambāηkwuη, kuda nə yíle nə fidə í á ηγə wú bwo mímpud. <sup>18</sup> Okwaag-jumə ólɔɔl óni bwə mú gwú buud íí, kəw ηgwúd á məkəw məlɔɔl; í á bə, nə kuda, nə yíle nə fidə í á ηγə wú ikabulí mímpu dí yí. <sup>19</sup> Nəcə ikabulí byəɔηgá, ηkul nyāη nyísə bwo mímpu dí nə míkwundú; mikwundú myāη mí nda onywá, mísə nə milúu, milúu myəɔηg wə mí də lwána. <sup>20</sup> Bóólúgá búúd bwə a shígé fwo yə nə okwaag-jumə óni wá, bwə áshígé cénd mítádúgá nə bwə yəw bəw-bəw mísóólúgá bwə á də sá myá; bwə áshígé yəw yələ məjamb məsə ózembî ó áyadúg dí má gúmə, mbéé ózembî ó or, nə kwóógú bwə də lúlə \*mwaanê nə ndí yí, nə dúl váál ηkwánz na, ozembî ó məkwóógú, nə ílíí, mbéé ózembî kú nə ηkul mə dúgya, ηkí gwág, ηkí kyey. <sup>21</sup> Buud bəɔηg bwə áshígé yəw məgwú mə búúd, kú yəw ncidə, kú yəw jəŋga, kú yəw júwo.

---

9:13 8.3; MmN 30.1-3    9:14 7.1; Mbá 1.7    9:15 8.7-12    9:17 Zhb 41.10-12    9:20 16.9; MmN 20.13-15    9:20 Dan 5.4, 23; Sòm 135.15-17; Iza 44.9-20

## 10

## Kúkáláád á bíbíyá

<sup>1</sup> Mə á nyingə námə dúg gúl ɲkácíd \*éɲgəles ɲgə shulə wú jɔɲ dí, a mə fulə ɲkúdíú nyúúúlúd nda \*sanda. Nyə á bə nə njumbú í mə lyɛ nyə lúúd, mpwoombú ɲgə lwenya nda jwôw; məkuú mə mə á bə nda məmpɲɲ, mə ɲjúl nda miɲgwiile mí kuda. <sup>2</sup> Nyə á bə nə kúkáláádú mbwəd, kúkáláádú jɔɲɲ nə bagə. A mú shulə nə ndeé, təl kuú áməncwúm m̄ɲ, wɔɲɲ ə məkóól cínú. <sup>3</sup> A mú k̄m gwów-gwôw, námə nda zhwambáɲkwuɲ mə də b̄m nə. Nji nyə á k̄m yí, ɲk̄ɛl mpú mú saal íja zaɲgbá. <sup>4</sup> Ja ɲk̄ɛl mə sh̄ɲ saal ntúni yí, mə mú tééd nə mə cilə; nji, mə mú gwág kəl mə ci nə mə jɔɲ dí nə: «Shweelúg s̄a ɲk̄ɛl mpú nyə ámə ci ja nyə ámə saal íja zaɲgbá ni, kú cilə gwo.» <sup>5</sup> Éɲgəles mə á dúg nyə á təl məkuú wúga m̄ɲ wúga cínú yé, mú b̄n mbwə məncwúm ɲgɛɛ jɔɲ dí. <sup>6</sup> A mú keɛn Zembí ɲgə cugə kandugə kandugə yé, nyə muud nyə á té gwôw nə is̄a byêsh bí cínɔɲɲ yí, a té shí nə is̄a byêsh bí cínɔɲɲ yí, a té námə m̄ɲ nə is̄a byêsh bí cínɔɲɲ yé; nyə á keɛn nyə, a ci nə: «Í ábúlé ná bwey, <sup>7</sup> ja éɲgəles ázaɲgbá mə bá lwɔ cwôɲ yé yí, \*ndímba mə Zembí í bá ka zə nȳɲ, námə nda nyə á bwey də jaaw osóol ɔ məsáal bé \*búud ɔ mícúndə nə.»

<sup>8</sup> Nə ndeé, kəl mə á gwág jɔɲ dí í mú nyingə lás nə mə nə: «Kaá wə éɲgəles mə təl məkuú wúga m̄ɲ wúga cínú yé, wo kág ɲwa kúkáláádú á jí nə ndí mbwəd nə bagə ni.»

<sup>9</sup> Mə mú kə wə éɲgəles kə ci nə nyə nə a yóg mə kúkáláádú. Nyə ntág nə mə nə: «ɲwag gwo wo mínəg. Í é bə wo mwɔ dí cwú nə cínúɲ, nji ɲkí ncwôɲ mpu dí nda kwaan.» <sup>10</sup> Mə mú ɲwa éɲgəles kúkáláádú mbwəd, mə mú mínə; í mú bə mə ɲkí ncwôɲ mpu dí nda kwaan; nji, ja mə mə mínə yí,

mwɔ mú bæ mə cwû ná cindúr. <sup>11</sup> Bwé mú ka ci nə mə ná: «Í jii ná wo kág nyingə jaaw sâ Zembî má cɛɣlə shú zhwog íkûl nə ilwoŋ nə məkâl, nə zhwog ojwú-buud yí.»

## 11

*Obwiingye* obá ó lárj má Yésus

<sup>1</sup> Bwé mú yə mə fiidye í njúl nda lílí bwé də yíiga ísâ nə ndí yí, bwé nə mə ná: «Tówúg yíiga Mpráanzá má Zembî, nə \*alatâr, wo lɔ búúd bwé ɲgə yə Zembî gúmá cínɔŋg wá.

<sup>2</sup> Nji, wo ɔ lúgə mbaadé wúsé luŋgula nə luŋgula dí yí, wo kú yíiga wo, nəcé bwé á yə ikúl í cúgə \*Oyúden yí wo. Ikûl byɔɔŋg í bá tagulə nyaal ɲkɛɲkɛ ɲgwála tâŋ oŋkwoond məwûm ménɔ̄ nə óbá. <sup>3</sup> Nji, mə bá yə óbwiingye obá bâm ɲkul ná bwé cúndə micúndə myâm tâŋ mwôw tóóshin nə mitəd mimbá nə məwûm mėsaman, bwé bá ɲgə cúndə bwé má bwáád míɲkuda.»

<sup>4</sup> Obwiingye obá bɔɔŋg búəsə wəolivyê obá nə ícé í lámba íbá Kálaad Zembî ɲgə ci nə í təl mísh má Cwámba á shí nyêsh dí yí. <sup>5</sup> Múúd mə ká ntágulə bwo, miŋwiile mí wóós bwo mímpu dí, jígal búúd bwé ɲgə lúmbəli nə bwo wá. Haaw! Muud yêsh mə ntágulə bwo yé, á jəlá nə bá yə ntó. <sup>6</sup> Búsə nə ɲkul fad jɔŋ, máánd mpú né a kú nywɔ̄ té mwôw bwé ɲgə cúndə micúndə mí Zembî yí, búəsə nə ɲkul yid májúwó má məncúwó má nyee mácií, búəsə nə ɲkul nti ókwaag-jumə shí məváál mēsh, ja jêsh bwé céel yí.

<sup>7</sup> Ja bwé bá shîn bwiing sâ bwé á jəla nə bwiing yí, biin í bá wú bí ncímə dí zə sá bwo dɔomb, ntɔ̄ bwo nə ndéé gwú bwo. <sup>8</sup> Mimbimbə myáŋ mí bá já mbaadád, ɲgwála

11:1 21.15 11:2 Sôm 79.1; Luk 21.24 42 oŋkwoond: 12.6, 14; 13.5; Dan 7.25; 12.7 11:4 Zak 4.1-3, 11-14; Yuá 8.17 11:5 20j 1.10; Sôm 97.3; Zhe 5.14 11:6 MmN 7.17-19; 10j 17.1; Zhk 5.17 11:7 13.1-2; 17.8 11:8 Luk 13.33-34 Sódóm: Mət 18.20; Iza 1.10; Eze 16.46 Igîpten: MmN 3.16-19; 7.3-5

ánúní dí, ɲgwéla bwé á bwambulə Cwám̄ba kwolós dí yí. ɲgwéla ánúní wəɔɲg, dé jíné lú \*ndím̄ba wé Sódóm, ɲkí ntâg Igípten. <sup>9</sup>Buud wâ ikúl, nə ibeend, nə məkâł, nə ilwoɲ bwé bá zə də beny mímbimbə myəɔɲg tâɲ mwôw málólól nə kûł, bwé kú magulə nə bwé dúlɔg myo. <sup>10</sup>Buud wâ shí bwé bá gwág məshusug nə shwiy dáj dəɔɲg. Bwé bá təl mázan, ɲgə kənda məcwúm nəcé \*buud ɔ mícúndé óbá bəɔɲg bwé á təl buud cwúnd dí wa shí gaád.

<sup>11</sup>Njì, mwôw málólól nə kúl məɔɲg mə ká cɔ, Zembî yámb bwo wúl ɲgúl á cug, bwé mú tôw tətəlí nə məkuú máɲ. Nə ndéé, ikukwende í bá bii búúd bwé á zə də beny bwo wá. <sup>12</sup>Bwé mú gwág dúl kəl í ɲgə wú joɲ dí, í ɲgə ci nə bwo gwów-gwôw nə: «Bádúgá zə kâl.» Bwé músə bád míɲkúdúd kə kumə joɲed, buud bwé á ɲgə lúmbəli nə bwo wá bwé ɲgə dúg. <sup>13</sup>Shí í á jág ntaɲusa némə wəla dəɔɲgúd, kəw ɲgwúd á məkəw wúm m̄a ɲgwéla í mú shugula shí, buud otóóshin zaɲgbá bwé mú yə nə ntaɲsälə shí í á ntaɲsa ni. Ikukwende í mú bul bii bəɔɲg bwé áshígé yə wá, bwé mú ɲgə yə Zembî a gwôw gúmá.

<sup>14</sup>Intúgúlí í ábeê í mə cɔ íni, ya aléel í wál zə bə.

### *Cwôɲ á zaɲgbá*

<sup>15</sup>Nə ndéé, \*éɲgəles á zaɲgbá mú lwɔ yé cwôɲ. Məkál mə mú kyεεg joɲ dí nə ɲkulú nə:

Cwám̄ba wúsú wé músə nə ijwúga juwálə nə shí ndon, nə nyə nə Kríst yé.

Nyə e jwú kandugə á kandugə.

<sup>16</sup>Ocúbá buud məwúm məbá nə ónɔ bwé á də bə bwé ɲjúl byán ícaɲgád mísh mə Zembî d̄i wá, bwé mú wusə

---

11:10 Yuá 16.20    11:11 Eze 37.9-10    11:12 20j 2.11; Mis 1.9    11:13 6.12-13; Eze 38.19-20    11:15 4.11; MmN 15.18; Sôm 22.29-30; Dan 2.44; 1Kr 15.24-28    11:16 4.4



mányúúl shí ombúbudî, yə Zembî gúmá. <sup>17</sup> Bwá á ηgə yə nyə gúmá bwé ηgə ci né:

Sá ηgə yə wo akíba, yé Zembî wúsú Cwám̄ba, Zembî á ηkul nyêsh,

Zembî jísá yé, nyə á bwey námá d̄ə bə yé.

Sá ηgə yə wo akíba nə wo wεfálə m̄əma ηk̄ul nywô, tál íjwûga byô.

<sup>18</sup> Ikúl í á gwág mpimbə, ηji, wo má kuya mpimbə gwô, fwála í mé wós ná wo sámbug buud bwá á yə wá milású, fwála á né wo yég osól ɔ m̄sáal bwô myéna myán; osól ɔ m̄sáal bəηg b̄sə, nə \*buud ɔ mícúndá nə m̄ηk̄ηk̄ē mi búúd í,

nə bəηg b̄esh bwá á ηgə ηwa jíná dwô nə gúmá wá,

tə ozhizhe ɔ búúd tə fwámé búúd.

Fwála í mé wós ná wo cáámug buud bwé ηgə caam shí wá.

<sup>19</sup> Bwá mú juw Mpáanzá mé Zembî jəηəd, \*wóle sɔ jé í mú nyîn nyédí Mpáanzá. Minjəs mí mú béduga jəηəd, nə məjuηú, nə ηk̄ēl mpú, shí í mú jág ntaηusa, mətálumu mé ηgə kud m̄əma íbúgú.

## 12

### *Mudá bá ηk̄əndú*

<sup>1</sup> Dúl m̄əma \*shimbá í mú wós jəηəd; í á bə, mudá mé bwáád yásé t̄āη káándá, məkuú mə t̄əl nyə mbyólúd, nyə nə \*t̄um gúmá lúúd, t̄um gúmá wəηg í njúl nə wəacén-cénî w̄um nə óbá. <sup>2</sup> Nyə á bə nə bum né ntám̄b, a ηgə k̄im nə məcey mé minú né a zə byâ.

---

11:17 1.8; 4.8; 15.3; 16.7; 19.6, 15; 21.22; Amo 4.13; 2Kr 6.18 11:18 19.5; Sôm 2.1-5; 110.5-6 11:19 4.5; 6.12-13; 8.7; 15.5; Zhb 38.22-23 wóle sɔ: 1Oj 8.1, 6 12:1 Iza 7.14; 26.17

<sup>3</sup> Dúlágá shimbá í mú nyiṅgə wóós joṅud. Jâṅ í á bə, dúl váál ḡkəəndú ḡkí bwaag, a njúl tíṭíṭí né zhwuṅ, a mbíd milúú zanjgbá nə məlaag wúm; milúú zanjgbá míni mí njúl, lúú wêsh nə \*túm ícî. <sup>4</sup> Kwundú yé í á wéənd wəacén-céni wâ joṅ, kəw ḡgwûd á məkəw məlól, wusə shí. ḡkəəndú éne nyə á kə tîw mudá nyə á ḡgə bə nə a zə byá yé mpwóombúd ná, nji nə mwán mə byêl, a də. <sup>5</sup> Mudá éne mú byá mwán, mwámudúm, mwán mə jálá nə fála íkúl nə ḡkúd yé. Bwə mú ntâg ḡkény mwán yé wəəṅgú kə nə nyə wə Zembî, nyádí caṅgəd. <sup>6</sup> Mudá nye mú túb kə shí a shwééshá dí, kúl Zembî nyə á bwey kwambulə nyə jiya yí, shú nə bwə kəg wîl nyə wu tâṅ mwôw tóóshin nə mitəd mimbá nə məwúm məsaman.

<sup>7</sup> Ná ndéé, dəəmb í á ka zə kyeeḡ joṅud. Míshiyêl bənṅṅə \*wəəṅgəles bé jáṅ kóómb, ḡkəəndú bənṅṅə bé wəəṅgəles jáṅ kóómb. <sup>8</sup> Nji, ḡkəəndú bənṅṅə jé gwooṅg bwə áshíḡé lal məṅkul; nə ndéé bwə mú bə kú ná nə jiya joṅud. <sup>9</sup> Ná ndéé, nda Míshiyêl bənṅṅə wəəṅgəles bé bwə á ntə bwo ná, bwə á ka wāṅgulə wusə ḡkəəndú anúni éne kúga shí, nywâ a yág bwə jów nə Njwú məjamb yé wəəṅgú, nyə Sátan, muud ḡgə shiig buud ə shí ndon bēsh yé, bwə á wāṅgulə wusə bənṅṅə bēsh wəəṅgəles bé.

<sup>10</sup> Mə mú gwág dúl kál í ḡgə ci nə ḡkulú joṅ dí ná:  
 Fwála Zembî mə cəg búúd yí í mə wóós,  
 nə ḡkul nyé, nə íjwúga byé,  
 nə mpəl mə Kríst yé.  
 Nəcə bwə mə wāṅgulə wusə múúd ontaandê shí.

---

12:3 ḡkəəndú: 12.7, 9, 13; 13.2; 16.13; 20.2; Dan 7.7, 24 12:4  
 Dan 8.10 12:5 19.15; Sôm 2.9 12:6 10j 17.1-7; 19.5-7; Mat 2.13 mwôw  
 tóóshin nə mitəd mimbá nə məwúm məsaman: 11.2 12:7  
 Dan 10.13; Yúd 9 12:9 20.2; Mət 3.1; Iza 14.12; 27.1; Luk 10.18;  
 Yuá 12.31 12:10 4.11; 11.15 múúd ontaandê: Zhb 1.9-11; Zak 3.1

Nyə muud nyə á dɛ kə nə ontaandê ó ómínyəŋɛ́ búsú  
kə dɛ jaaw Zembî tɔɔ ibulú, tɔɔ mimwásé yé.

<sup>11</sup> Bwé á mé ntɔ nyə ŋkul nəcé məcíí mə Mwâ Ncwəmbɛ.  
Bwé á mé ntɔ nómé nyə ŋkul nəcé bwiŋgáɫə bwé á bwiŋg  
láj mə Yésus yí,

bwé áshígé cɛɛl cɛg jáŋ váál á nə bwé fúndá shwiy.

<sup>12</sup> Gwá wé mə cí ná:

nə joŋ lɛ gwɔw, nə bí bɔɔŋg njúl nûŋ joŋ dí wá,  
gwágúgá məshusug!

Nji, məntágula nə bí, shí nə mɔŋ!

Nəcé Njwú məjamb mə shulə nûŋ bídí,

a mpú nə fwála í mə lúg nyə bíbíyá,

a mə ntâg bul nyada.

<sup>13</sup> Ja məma ŋkɔɔndú éne nyə a dúg nə bwé mə wáŋgulə  
wusə nyə shí yí, nyə á ka zə julya nə mudá nyə a byá mwân  
mwámudúm yé. <sup>14</sup> Nji, bwé mú yə múdá wɔɔŋgú məma  
məfaafugé məbá nda məfaafugé mə mpal, nə a jéélug kə  
shí a shwéeshá dí, nyódí jiyad, kúl bwé jəla nə kə wíil nyə  
yí. Nyə á ji wu mimbú mílól nə kúl, ŋkɔɔndú nda kumə  
wu. <sup>15</sup> Nywá a yág éne nyə á ŋgə yámb məjúwó nə mpu yé,  
mə ŋgé wô nda ŋgwɔɔŋg ŋgə wáámb mudá nə mə ké cɔ nə  
nyə. <sup>16</sup> Ká, shí í mú kyem múdá, í beeg mpu, minə ŋgwɔɔŋg  
wêsh ŋkɔɔndú nyə á ŋgə yámb nə mpu ní. <sup>17</sup> ŋkɔɔndú mú  
jág gwág múdá wɔɔŋgú mpimbə. A mú ka zə kə lúmbuli  
nə bɔɔŋg bwé mə lúg mpwoŋ buud mə múdád wá, búúd  
bwé ŋgé baagulə isâ Zembî nyə á ci nə í bág yí, bwé ŋgé  
bwiŋg láj mə Yésus wá. <sup>18</sup> A mú ka kə tɔw shɛ á máŋud.

## 13

### *Biin á mɔŋ*

12:11 6.9; Mat 16.25 Mwâ Ncwəmbɛ: 5.6; 1Yn 2.14; 5.4 12:12 18.20

12:14 mimbú mílól nə kúl: 11.2 12:17 6.9; 11.7; 13.7; Dan 7.21

<sup>1</sup> Nə ndéé, mə mú dúg gúl biin ηgə bád wú mâη, biin ni njúl nə məlaag wûm, milúú zanǵbá. Məlaag wûm məni măsə na, laag dêsh nə \*tûm ícî; mínə mə \*bwaasúlə mpu mə njúl nyə cilyá milúúd. <sup>2</sup> Biin mə á dúg jəwηǵú í á ηgə bəǵla ηkweny, məcwəd mə njúl nyə nda məcwəd mə gúl shísha nyaan-nyaan cúdú bwə də jôw nə \*ours yí, mpu í njúl nyə nda zhwambánkwuη. ηkəəndú mú zə yə nyə mpífə nyé, nə jiya ícî jé nə yáág-yáág íjwûga. <sup>3</sup> Wúl lúú í á bə nyə nə váál fəη á nə nyə é yə. Nə ndéé, fəη nyəwηg mú bále yâl. Buud ə shí ndon bēsh bwə mú ηgə jág káam, bwə mú ηgə bə biin jəwηg kúl í á ηgə kə yí. <sup>4</sup> Bwə á ka kúd ηkəəndú məmpwoombú shí, nyə muud nyə á yə biin ηkul nyé yé, bwə mú námə ηgə kúd biin məmpwoombú shí ηgə ságəsə nyə ná: «Zá jí nda biin ga yé, zə jí nə ηkul lúmbúli dóómb nə nyə yé?»

<sup>5</sup> Biin mú yéyow mpu shú nə a ηgəg nə lás məbil-ηkəndî, ηgə lás bwaasúlə mpu; a mú yéyow ηkúl nə a sáág sóólúǵú yé tâη oηkwoond məwûm mánə nə óbá. <sup>6</sup> A mú tééd lásúlə nə Zembî bwaasúlə mpu, lás nə jínə dé bwaasúlə mpu, lás nə kúl á də ji yí bwaasúlə mpu, təw buud bwə njúl jəw dí wá, a lás námə nə bwo bwaasúlə mpu. <sup>7</sup> Bwə mú yə nyə zhií nə a lúmbúlig nə miηkəηkə mi búúd, a ntə bwo. Bwə á yə námə nyə ηkul nə a sáág misóólúǵú myé íbēend byēsh dí, nə íkúl byēsh dí, nə məkəl mēsh dí, nə ílwoη byēsh dí. <sup>8</sup> Buud ə shí bēsh mínə mə áshigé cilya kálaad á cəg di ja Zembî nyə a fwə shí nə gwów yí, bwə bá kúd biin ni məmpwoombú shí; kálaad á cəg wəwηǵú ji kálaad mə Mwá Ncwəmbə bwə á cigə yé.

<sup>9</sup> Muud jí nə məlwə mə gwág yé, a gwág! <sup>10</sup> Muud yēsh

---

13:1 mâη: Dan 7.3 biin: 11.7; 13.11-17; 16.10; 17.3, 7-13; 19.20; Dan 7.3-8, 21, 25 13:2 2Te 2.9 13:3 17.8 13:4 Sôm 89.7 13:5 Dan 7.25; 11.36 42 oηkwoond: 11.2 13:7 12.17 13:8 3.5 Mwá Ncwəmbə: 5.6 13:10 14.12; Zhe 15.2; 43.11; Luk 8.15

í á bæ cɛɛlá né a bá biil kwám yé, a biil kwám. Nyɔɔɔɔg í á bæ né a bá gwúyɔw nə kafwele yé, a gwúyɔw. Sâ jɔɔɔɔg wá jí né miɲkɛɲkɛ mi búúd mí jɛlá nə bul bæ nə jísów, bwé bii búgá məbwá mábá.

### *Biin á shí*

<sup>11</sup> Nə ndéé, mə mú námá dúg gúl biin ɲgá cúwo wú shí. Jâɲ í á bæ nə məlaag məbá mə ɲjúl nda məlaag mə mwá nɔwəmbɛ; í á ɲgə lás nda ɲkɔɔndú.

<sup>12</sup> Jâɲ biin mú námá zə lwóya ɲkúl nyêsh biin áshúsh-wóógú í á bæ nə ndí yí, biin jɔɔɔɔg ɲgá dúg. A mú sá ná, shí nə buud ɔ shí bwá kúdúg biin áshúshwóógú yáág-yáág fəɲ í á yâl yí məmpwoombá shí. <sup>13</sup> Biin ni mú ɲgə sá məma \*máshimbá váál á ná a jôw kuda í shulə wú jɔɲ dɪ buud bwá ɲgá dúg. <sup>14</sup> A mú ɲgə shiig buud ɔ shí nə məma máshimbá nyə á yéyɔw zhií ná a ɲgág nə sá, biin áshúshwóógú ɲgá dúg yí. A mú ci nə buud ɔ shí ná bwá sáág vuguli mə biin í á cugə nə fəɲ kafwele yí. <sup>15</sup> Bwé mú yə nyə zhií ná a sáág nə vuguli biin í kúwog shú ná í lásúg, í sáág nə bwá gwúg buud bēsh bwá ákúdé gwo məmpwoombá shí wá. <sup>16</sup> A mú sá ná buud bwá wíyág məyígyé ɲkí mbwə məncwúmúd ɲkí mpwóómbád, buud bēsh, tɔɔ ozhizhe ɔ búúd tɔɔ fwámé búúd, tɔɔ mimbúbúwá tɔɔ mikúkúm myēsh, tɔɔ ofulí tɔɔ məlwaa mēsh, nə bēsh bwá wíyág məyígyé. <sup>17</sup> Muud yēsh mə bá kú wíya məyígyé mɔɔɔɔg yé nyə é bæ, ci a kú kusə sâ, ci a kú námá kusha tɔɔ sâ. Məyígyé mɔɔɔɔg mə á ɲgə bæ, gúl ja í bæ jíná mə biin áshúshwóógú, gúl ja nɔmbɔ á jínə dɔɔɔɔg.

<sup>18</sup> Na mə jii fəg. Muud ji nə ikəɲ wá jí nə ɲkul bála nɔmbɔ mə biin jɔɔɔɔg, nəcé nɔmbɔ wɔɔɔɔgú jisə məyígyé

13:11 Mat 7.15

13:13 16.14; 20.8

13:15 14.9, 11; 15.2; 16.2; 19.20; 20.4;

Iza 44.5; Dan 3.5

13:17 13.18; 15.2

mâ jíná lú múúd. Nəmbə wəɔŋg wə mitəd mísaman nə məwûm məsaman nə ísaman.

## 14

*Mwâ ncwəmbə* bənðŋ buud bwá á wú míkwámúd wá

<sup>1</sup> Mə mú sə nyingə kənd mísh, mə mú dúg Mwâ Ncwəmbə tál lúú mbúŋ bwá də jôw nə Siyôn yíid, bənðŋ buud otóóshin təd nə məwûm mənɔ́ nə ónɔ́. Buud bəɔŋg bwá á bə nə jíná mə Mwâ Ncwəmbə nə dé mə Sóóŋgá yé cilyá mpwóómbúd. <sup>2</sup> Mə mú gwág kál ŋgə wú gwôw, í ŋgə shwag nda məjúwó mə mpêŋ, í ŋgə saal nda ŋkêl mpú áyíyáág; kál dəɔŋg í á ŋgə gwíg nda íbínzhá nə buud bwá ŋgə bwam. <sup>3</sup> Bwá á ŋgə sey ŋgwa ágúgwáan bwá tál mpwóómbú caŋgád, mikuwó mí ísá mínɔ́ nə ocúmbá buud bwá njúl. Kú nə ŋgwól múúd nyə á bə nə ŋkul jíŋg ŋgwa wəɔŋgú, námə nji buud otóóshin təd nə məwûm mənɔ́ nə ónɔ́ bwá á zhu shí wá, bəɔŋg Zembî nyə a jéna tâŋ shú nə bwá wúg míkwámúd wá. <sup>4</sup> Báá bwá áshígé bwele lweegushi ícɔg nə nyá budá, bwá á də ji óncwíyê. Bwá də ŋgə bɛ Mwâ Ncwəmbə kúl jêsh á ká yí. Zembî nyə a féésh bwo mpádúgá buud, a jéna tâŋ shú nə bwá wúg míkwámúd. Nyə a sá ntó shú nə bwá bəg bá Mwâ Ncwəmbə tâŋ nda mpumə ashúshwóógú bwá də kənd koogú shú mə Zembî yí. <sup>5</sup> Bwá áshígé bwele bēny mímpu myáŋ bwiŋg ijɔ́ɔ́, bwá á bə ntəg kú nə tɔɔ sâ á jumúg.

*Jwów* á məzhúgúlâ

<sup>6</sup> Mə mú nyingə dúg ŋgwól \*éŋgəles ŋgə jéel tâm jon. Nyə á bə nə Jɔ́ɔ́ Kéel á kandugə kandugə nə a bwíŋgug

---

14:1 22.4 mbúŋ bwá də jôw nə Siyôn: Iza 4.5; Zhu 3.5 buud otóóshin təd nə məwûm mənɔ́ nə ónɔ́: 3.12; 7.3-4 14:2 1.15; 15.2; 19.6; Eze 1.24-25 14:3 4.4, 6 ŋgwa ágúgwáan: 5.9 14:4 Yuá 10.4-5 14:5 Iza 53.9; Sof 3.12-13 14:6 Mat 24.14

buud ɔ shí, ilwoŋ byêsh, nə ibeend byêsh, nə mákêl mêsh, nə ikûl byêsh. <sup>7</sup> Nyə á ηgə ci gwów-gwôw ná: «Gwóǎǎ Zembî, yágá nyə gúmá nəcé fwála lú sémbyé mílósú má wóós. Kúdúǎǎ nyə məmpwoombú shí, nyə wə nyə a sá gwów nə shí, a sá mâŋ nə məncwuŋ!» <sup>8</sup> ηgwól éŋgəles, éŋgəles ábeê mú ηgə bɛ ashúshwóógú a ηgə ci ná: «Babilon má bwîl, ηgwála í á dɔ jwɔɔ ni í má bwîl, ηgwála í á nywîl ikûl byêsh nə jaŋga nda bwá dɔ nywîl búúd nə məlwəg ná, í má bwîl.» <sup>9</sup> ηgwól éŋgəles, éŋgəles aléel mú námə ηgə jéel tâm joŋ a ηgə ci gwów-gwôw ná: «Múúd mə ká kúd biin bá vuguli jé mpwoombú shí, a wíya máyîgyé máŋ ηkí mpwóómbú, ηkí mbwád, <sup>10</sup> Zembî mə bá námə ηgulal múúd wəŋgá mpimbə jé nda bwá dɔ ηgulal múúd məlwəg ná. A bá yə nyə gwo nyádí bálá mpimbə dí, kú cweel nə gúl sâ. Muud wəŋg mə bá bwəma nə cwúnd kál kuda nə fidə í ηgə gwó yí. A bá bwəma nə cwúnd jəŋgú, miŋkɛŋkɛ mí wéŋgəles nə Mwâ Ncwəmbɛ bwá ηgə dúg. <sup>11</sup> Buud bwá ηgə kúd biin mpwoombú shí, kúd námə vuguli jé mpwoombú shí, bwá wíya námə máyîgyé má jíná dé wá, yíle kuda í ηgə sá bwo cwúnd yí í bá ηgə bád kandugə á kandugə. Bwá bá yóɔla, nə mwásə nə bulú, kú nə wogá.» <sup>12</sup> Í bá jî ja jəŋg nə miŋkɛŋkɛ mi búúd mí mpúg jísow, bá buud bwá ηgə baagulə isâ Zembî nyə á ci ná í bág yí, bwá ηgə \*búgula Yésus wá. <sup>13</sup> Mə mú gwág kál ηgə ci joŋ dí ná: «Cilág sâ má zə jaaw wo ga: Tééd kíkídíga, buud bwá é ηgə yə bwá njúl buud ɔ Cwámɔa wá, báá bwá má jəla. Haaw, mə ηkɛŋkɛ Shíshim, mə ηgə magulə né bwá má jəla, bwá má yowula nə iséy byán, nəcé misóólúgú myán mí ηgə bɛ bwo.»

14:7 Sôm 146.6 14:8 17.2; 18.2 14:9 13.15 14:10 15.7; 16.1, 19; 19.20; Mət 19.24; Sôm 11.6; Zhe 25.15; Eze 38.22; Mat 25.41

14:11 19.3; Iza 34.10 14:12 13.10 14:13 1.3; 16.15; 19.9; 20.6; 22.7, 14; Heb 4.9-10

*Bwé bá saag shí mishwun*

<sup>14</sup> Mə músə nyingə kənd mísh, mə mú dúg ɲkúdí áfufumá, muud ɲjúl ɲkúdí wəɔɲg dí, a ɲgá bɛɛla nə Mwân mə múúd. Nyə á bə nə \*túm gúmá lúúd, í ɲjúl síyá nə or, a mbíd ɲjəwá báágə bwé də saag \*blé nə ndí yí mbwəd.

<sup>15</sup> ɲgwól \*éɲgəles mú cúwo wú \*Mpáánzə Zembî a ɲgá kîm gwów-gwôw ɲgə ci nə muud nyə á bə a ɲjúl ɲkúdí yé ná: «ɲwag báágə məsaag dwô wo sáágug shí, nəcé fwála lú məsaag mə wóós, idâw í mú miɲgwíy.» <sup>16</sup> Muud nyə á bə a ɲjúl ɲkúdí yé mú ɲwa báágə məsaag dé saag shí.

<sup>17</sup> ɲgwól éɲgəles mú cúwo wú Mpáánzə Zembî nyísə jɔɲ dí yí; nyə á bə námə nə báágə məsaag í ɲjúl ɲjəwá. <sup>18</sup> ɲgwól éɲgəles mú wú álatâr dî; nyâɲ nyə á bə nə ɲkul mə jwú nə kuda. A mú lás gwów-gwôw ci nə nyəɔɲg nyə á bə nə ɲjəwá báágə məsaag yé ná: «ɲwag báágə məsaag dwô, wo kág shí, kə ɲgə sám b ikaɲ í \*vînyə ɲgə sɛɛɲg, í mə shîn tî.»

<sup>19</sup> ɲgəles mú ntâɲ ɲwa báágə məsaag dé. A mú kə shí, kə ɲgə sám b ikaɲ í vînyə ná ndéé, kə də shwu məma faduga dí, kúl mpimbə mə Zembî í é nyâm byo yí. <sup>20</sup> Faduga jəɔɲg í á bə, wo fwo wú ɲgwóla kə bugád. Bwé á ka kə nyâm byo wu. Í á ka bə, bwé ɲgə nyâm ntúni, məcíf mə mú də júg nə jûg jûg jûg, mə sá məma shwumb. Shwumb ni í á bád nə ndéé kə wóós cé mpu kabulí, í á ɲgə wô nə ndéé kə jee wóós ókilomáda mitəd milóol\*.

## 15

*Okwaag-jumə zaɲgbá wâ məzhúgúlâ*

<sup>1</sup> Mə mú dúg dúlúgá \*shimbá í mə nyingə wóós jɔɲəd. Í á mpu bə ázəgá-dúg, sá á káámúg. Í á bə, wəéɲgəles

---

14:14 Dan 7.3-14; Mat 13.39-40; 17.5; 24.30; Mis 1.9 14:14 1.7, 13 14:19  
19.15; Iza 63.1-6 \* 14:20 Cilyá á yág wúsə nə «osutád tóóshin nə  
mitəd mísaman». 15:1 4.5; 15.7; 16.1; 17.1; 21.9



zanḡbá bwé mbíd okwaag-jumə zanḡbá wâ məzhúgúlâ, bəɔŋg Zembî mə bá casulə nyadälə yé nə ndí wá.

<sup>2</sup> Mə mú dúg gúl sá njúl nda məma mâŋ, í ŋgə faan námə nda yêŋ, í ŋgə bə fulá nə kuda. Mə mú dúg íí, buud bwé á bə ná, ŋkul nyáŋ í á ntɔ biin í ntɔ vuguli jé ntɔ námə tâŋ í ŋgə bwəma nə jínə dé wá, mə mú dúg búúd bəɔŋg bwé tál məma mâŋ məɔŋgúd, bwé mbíd íbínzhá Zembî nyə á yə bwo yí. <sup>3</sup> Bwé á ŋgə shil ŋgwa mə Moyîz sóol məsáal mə Zembî, ŋgwa wúsə námə ŋgwa mə Mwâ Ncwəmbɛ yí. Bwé á ŋgə ci ŋgwa wəɔŋg dí ná:

Yé Cwám̄ba wúsú Zembî á ŋkul nyêsh,  
misóólúgú myô mísə mi ázəgá-dúg, mi á káámúg.  
Məzhíí wó dɛ kyey má məsə otátəlí,  
məsə məzhíí m̄a obúbálé,  
yé Njwû ŋgə jwú nə ikúl í cúgə \*Oyúden yé.

<sup>4</sup> Yé Cwám̄ba,  
zə jɪ nə ŋkul sá múdúgú nə nyə afúndáyé jínə dwô,  
nyə ayáyé dwo gúmá yé.

Njɪ wo wə jí Zembî;  
ikúl byêsh í bá zə,

zə kúd wo məmpwoombú shí,  
nəcə wóó sámbúlə wó dɛ cígal mílósú yí í á mə nyîn.

<sup>5</sup> Mə músə nyingə kənd mísh, mə mú dúg Mpáánzə mə juw jɔŋ dí, í njúl banda í dɛ lwó nə Zembî jisə búúd bé dí yí. <sup>6</sup> Wəéŋgəles zanḡbá bwé mú wú cínɔŋg cwû, wəéŋgəles bwé á bə ná bwé zə jág jugushi shí nə okwaag-jumə zanḡbá wá. Mimbwéedí myáŋ mí á bə leedyá nə fwámé lɛ\* njúl ŋkí jág fumə, ŋkí ŋkənəwa; bwé á bə bwé mə fif mífwəŋgə

15:2 4.6; 5.8; 13.15, 18; 14.2    15:3 4.11    15:3 16.5-6; 19.2; 22.12; Mbá 32.4; Sôm 145.17 ŋgwa: MmN 15.1; Sôm 111.2; 139.14    15:4 14.7; Sôm 86.9; 98.2-3; Iza 2.2-3; Zhe 10.6-7    15:5 11.19; MmN 40.34; Mis 7.44    15:6 1.13;

Dan 10.5    \* 15:6 lɛ: Jisə dúl váál káándə ájɪjaambəwô, nə lálúlə kus.

mí or míkugud. <sup>7</sup> Mikuwó mí ísâ mínê míni, gúl í mú yə wéəngəles zaŋgbá óni ikwôw zaŋgbá. Ikwôw byəwəŋg í njúl síyá nə or, í njúl lwándúlá nə mpimbə má Zembî nə cwóó, Zembî ngə cugə kandugə kandugə yé. <sup>8</sup> Yíle í mú bídugi \*Mpáánzə Zembî nə ŋkáá; nə ndeé, kú nə muud mə bá nə ŋkul nyii Mpáánzə té ní wêsh, kə wóós ja wéəngəles zaŋgbá bwə bá shîn ntáma shí nə okwaag-jumə zaŋgbá yí.

## 16

### *Ikwôw zaŋgbá*

<sup>1</sup> Mə mú gwág dúl kəl í ngə zhu \*Mpáánzə Zembî, í ngə ci nə \*wéəngəles zaŋgbá nə ŋkulú ná: «Kəgá nə ikwôw zaŋgbá bíśə nə mpimbə má Zembî íni, bi kág shwu shí nyêsh».

<sup>2</sup> Engəles ashúshwóógú mú kə nə jé kwôw kə shwu shí. Buud bwə á bə nə məyiigyé má biin, bwə á ngə kúd vuguli jé məmpwoombú shí wá, dúlúgá váál mbiya cey-cey ígúságó í mú shwi y bwo nyúúlíd.

<sup>3</sup> Engəles ábeê mú kə nə jé kwôw kə shwu m̂əŋ. Məjúwó má m̂əŋ mə mú bə mácií məcií nda bwə ámə gwú múúúd cínəŋg, ocúdí bêsh bwə ngə cugə m̂əŋ wá bwə mú shîn yə.

<sup>4</sup> Engəles aléel mú kə nə jé kwôw kə shwu míŋgwəzə nə mánəcwuŋud, myêsh mí mú bə mácií məcií. <sup>5</sup> Mə mú gwág \*éngəles mə jwú nə mənəcúwó yé má ci nə Zembî ná:

Wo wá jí bále bə Zembî, wo Zembî jísə yé, wo nyəwəŋg wo á  
bwey bə yé;

wo ji tətəlí nə váál wó má cígal mílésú ni.

---

15:7 4.6; 14.10; 16.1    15:8 MmN 40.34-35; Iza 6.4; Eze 44.4    16:1 15.1; Sóm 69.25; Iza 66.6; Zhe 10.25    16:2 13.15; MmN 9.10    16:3 8.8; MmN 7.17-21; Sóm 78.44

<sup>6</sup> Nacé bwá á gwú miṅkêṅkê mi búúd myô nâ \*buud ɔ micúndá bwô,

sâ jooṅg wá wó mæ sá ná bwá ṅgúlug mæcií yí.

Sóólúgú wooṅg í kwagá nâ bwo.

<sup>7</sup> Mæ mú gwág dúl kál í ṅgá zhu \*alatâr dí, í ṅgá ci ná: «Haaw! Yé Cwám̄ba wúsá Zembî á ṅkul nyêsh, sémbyé wó dâ sám̄b búúd milású yí wúsâ búbálé nâ tútâlî.»

<sup>8</sup> Eṅgales ányina mú kâ nâ jé kwôw kâ shwu jwówád. Jwów mú lág ṅkul ná í jígálúg buud nâ kuda jé. <sup>9</sup> Yáág yáág gúṅ kuda mú jígal bwo. Bwé mú ṅgá lás nâ Zembî bwaas bwaas mpu, nyâ muud mæ jwú nâ okwaag-jumâ óni yé, bwá yida ban ná bwá acéndé kuú njooṅd yâ Zembî gúmá.

<sup>10</sup> Eṅgales atána mú kâ nâ jé kwôw kâ shwu \*caarṅgé mæ biin dí. Yídúgú í mú shwiṅ nyádí faan dí ná ṅkwed, mæcey mæ mú bii búúd váál á ná muud ṅgá kwagúlê jûm. <sup>11</sup> Bwé mú ṅgá lás nâ Zembî á gwôw \*bwaasúlê mpu nacé mæcey nâ mæfáṅ bwá á bâ nâ ndí má. Nji, bwé nda bíd bów-bôw mísóólúgú myáṅ.

<sup>12</sup> Eṅgales ásam̄na mú kâ nâ jé kwôw kâ shwu mæma ṅgwôḡ bwé jów nâ Ifrât yí. ṅgwôḡ í mú yísh shú ná micî myâ kóómb jwôw í dâ cúwo yí mí bág bâ nâ zhií. <sup>13</sup> Mæ mú dág bów-bôw míshíshim mílól mí mæ wóós íí, wúga wú ṅkooṅdú mpu dí, wúga wú biin mpu dí, wúga wú múúd micúndá á íbæmb mpu dí. Bów-bôw míshíshim myooṅg mí á bâ námé nda mikwóṅ. <sup>14</sup> Jísâ míshíshim mí mójamb mí ṅgá sá isâ í ntḡ búúd ṅkul yí. Mí dâ kâ micî myâ shí ga nyêsh dí, kâ dâ seṅg bwo shú ná bwé bág sá lúmbúlí

---

16:6 17.6; 18.24; 19.2; Mbá 32.43; Sôm 79.3, 10; Mat 23.35, 37 16:7 15.3  
 16:9 9.20-21; 16.11, 21 16:10 13.1-2 Yídúgú: MmN 10.21-22; Iza  
 8.22 16:12 Iza 11.15; 44.27; 46.11 16:13 12.3; 13.1-2; MmN 8.2; Sôm  
 78.45 16:14 11.17; 13.13-14; 19.20; Mat 24.24; 2Te 2.9 lúmbúlí: 19.11-21

məma jwów bwé dɛ jôw né jwów mə Zembî á ñkul nyêsh yí.

<sup>15</sup> Cwám̄ba ñgə ci ná: «Dugí, mə bá zə nda júwâl. Muud ñgə ji ñkasə á ñgə baagulə mimbwéédí myé né a kú bá kyey shushwáás ñwa shwôn yé, nywáá mə jəla.» <sup>16</sup> Mishíshim míni mí mú sɛɛɛg mícî kúl bwé dɛ jôw heburê dí né Armagəddôh yí.

<sup>17</sup> Engəles ázangbá mú kə nə jé kwôw kə shwu ñgúlúd. Dúl kál í mú wú caangə mə Zembî dí zə cúwo Mpáánzə Zembî, í mú ci ná: «Í mə bə.» <sup>18</sup> Minjəs mí mú dagəwa, məjuñú gwíng, ñkêl mpú kə saal, shí jág ntañusa váal í afwóyé bwele ntañusa té búúd bwé á ji shí ga dí yí. <sup>19</sup> Məma ñgwəla ánúní mú bóóg məñkəw məlól. Ikúl ishús mingwəla myáñ mí mú bwíl. Zembî mú kənd mísh məma ñgwəla á \*Babilən, a mú yə ñgwəla wəɔngú kwôw nə mpimbə jé í ó dɛ musəla nda məlwəg. <sup>20</sup> Í mú ka zə bə, məñkwamə məsh shín wɛɛnzɔ, mimbúnj myêsh shín jímb. <sup>21</sup> Yáág-yáág mətálumu mə mú ñgə wú jəñ dí ñgə zə kadəwa buud nyúúlúd, búgú mətálumu ñgwúd jee jilə okílo məwúm məñô. Buud bwé mú yida \*lás nə Zembî bwaasúlə mpu nəcé kwaag-jumə á mətálumu ni nyə á nyaan ntə mínji.

## 17

*Babilən* mə bá bwəma nə intúgúlí

<sup>1</sup> Nə ndéé, \*wəɛngəles zangbá bwé á bə nə ikwôw zangbá wá, ñgwúd a cínəng mú zə ci nə mə ná: «Zaá, mə zəg lwó wo intúgúlí í bá bii mbyóóng múdá í á mə kwambulə jiya mpédúgá mishwú ni yí. <sup>2</sup> Nyədí wə mícî myâ shí mí á wusə

16:15 3.3, 18    16:17 16.1; lza 66.6    16:18 4.5; 6.12-13    16:19 14.10;  
18.2    16:21 11.19; 16.9    17:1 Zhe 51.13    17:2 14.8; 17.18; 18.3; Zhe  
51.7; Nah 3.4

mənyúul jaŋga dí yé; buud ɔ shí bwé á fudə nə jaŋga dé nda bwé də fudə nə məlwəg ná.»

<sup>3</sup> Engəles éne mú kə nə \*jîm jâm nyúl shí a shwéeshád. Mə mú dúg ŋgwól múdá njúl gúl biin dí, biin í njúl títî nda kəɔ. Biin ni í á bə nə mínə mə \*bwaasúlə mpu cilyá nyúul nyêsh, nyə nə milúú zaŋgbá nə məlaag wûm. <sup>4</sup> Mudá wəŋgú mimbwéedí myé mí á bə, míl tí nda məcií, míl tí nda kəɔ. Nyə á bə nə misáŋgá nə oŋkaaw bwé njúl síyá nə or, nə ijimé í məkwóógú, bóólúgá síyá nə kwóógú álal-kus bwé də jôw nə pêrlə yí. Nyə á bə nə bálá mbwéd, í njúl námə síyá nə or, í njúl lwándúlá nə nyéé á lwaagəwo lwaagəwo ísá í jaŋga dé. <sup>5</sup> Dúl jínə lú \*ndímba í á bə nyə cilyá mpwóombád ná:

«\*Babilon anúî, budá ɔ jaŋga nyəŋgá wáj,  
nyəŋgá á dana dana ísá yâ shí ndon.»

<sup>6</sup> Mə mú dúg múdá wəŋg nə fud nda fud məlwəg. Í á bə nyə fud ná nyə á ŋgul məcií mə mínkəŋkə mi búúd nə məcií mə búúd bwé á gwúyow nəcé Yésus wá.

Mə a jag bul káam ja mə á dúg nyə yí. <sup>7</sup> Engəles mú ci nə mə ná: «Wo káam jí na? Mə é bágulə wo ndímba mə múdá éne, təw ndímba mə biin í ŋgə ŋkêny nyə ni, biin jí nə milúú zaŋgbá nə məlaag wûm ni.

<sup>8</sup> «Biin wó ámə dúg ni í á shí bə, í cúgé ná. Í bá bád wú bí ncímə dí kə kúl í bá kə jɛɛ yí. Nə ndeé, buud ɔ shí bwé bá káam ja bwé bá nyiŋgə dúg biin ni yí, bwé bá káam nəcé í á shí bə, í cúgé ná, njí í bá nyiŋgə nyî. Buud ɔ shí bwé bá káam óni, í bá bə bəŋg mínə mə cúgé mícilyá kálaad dí wá; nəcé tééd námə ja Zembî nyə a fwə shí nə gwów yí, mínə mə bwey bə mícilyá kálaad á cug dí.

---

17:3 biin: 13.1-2    17:4 18.3, 16; Zhe 51.7; Eze 28.13    17:5 Zhe 2.20; Ozé 1.2  
17:6 16.6    17:7 13.1-2    17:8 13.3 kálaad: 3.5

<sup>9</sup> «Í jii wa ná muud wámbúlág isâ nê fug. Milúú zangbá wó dúg míni, jísə mimbáŋ zangbá kúl múdá éne mə kə ji yí; jísə námə micî zangbá. <sup>10</sup> Micî zangbá myəŋg dí, mítóŋ mí cúgé ná micî, ηgwúd wusə, ηgwúd í afwóyé zə. Ja wāŋ í bá zə yí, í bá zə ji nji fúfwálá cíg-cíg. <sup>11</sup> Biin í á fwo bə, í cúgé ná nyingə bə ni, gwáméfwó jísə cî á mwəomb. Bánŋ micî zangbá wə búsə; a ηgə námə kə kúl á kə jɛɛ yí. <sup>12</sup> Məlaag wúm wo ámə dúg məni məsə micî wúm. Myāŋ mí afwóyé ná bə nə məfaan mə íjwūga; nji, bánŋ biin bwə é jwú nji wəla ηgwúd. <sup>13</sup> Micî myəŋg myēsh mísə nə tédúgá ηgwúd, nə mí yə biin mpífə nyāŋ nə ηkul ijwūga nyāŋ. <sup>14</sup> Myēsh mí é lumbəli nə Mwā Ncwəmbə, nji Mwā Ncwəmbə nyə e cú bwo. Nəcə nywáá jisə Cwámba míl micwámba myēsh mí ηgə gwəzə yí, Cí í jwú nə micî myēsh yí. Bánŋ buud nyə á mə jŋw wá, bwə wə bwə bá cú micî myəŋg. Nəcə nyə a féesh buud nyə á jŋw wá, búsə nyə wəabúgúlág.»

<sup>15</sup> Engəles mú nyingə ci nə mə ná: «Mishwū wo ámə dúg mbyóŋg múdá mə kwambələ jiya mpédúgá míni, jísə ikúl, nə məŋkumbə mə búúd, nə ilwoŋ, nə məkəl. <sup>16</sup> Məlaag wúm wo ámə dúg məni bánŋ biin bwə bá fəm mbyóŋg múdá, bwə déég nyə isâ byé byēsh, a lúg shushwáás, bwə bá céég də nyə ifúndə nə ndéé jígal nyə kudad. <sup>17</sup> Bwə bá sá ntó nəcə Zembî nyə a wá bwo nji yéesh ηgwúd lúúd, nji nə bwə sáág sâ nyə Zembî ηgə jii yí; nə bēsh bwə tówúg cūŋ nə bwə yə biin icî byāŋ, a bálanuǵí nə dí nə ndéé kə wóós ja isâ Zembî nyə á ci yí í bá bwəma yí.

<sup>18</sup> «Nə ndéé, mudá wo ámə dúg éne, nyə wə ηgwála ánání í ηgə jwú nə micî myā shí ga myēsh yí.»

---

17:9 13.18    17:12 Dan 7.7, 24    17:14 19.16, 19; Mbá 10.17; Sôm 136.3; Dan 2.47; 1Tm 6.15    17:15 17.1    17:16 17.2; 18.8; Ləv 21.9; Eze 23.29; Ozê 2.5    17:17 17.13

## 18

*Babilon* mə bwîl

<sup>1</sup>Ja mə mə shîn dúg mbyóóŋg múdá ni yí, mə mú dúg ŋgwól \*éŋgales ŋgá shulə wú gwôw nə yáág-yáág ŋkúl ijwûga. Milwané myé mí mú kwan shí nyésh né ŋgəŋ. <sup>2</sup>A mú kîm gwów-gwôw ná:

\*Babilon mə bwîl,  
ŋgwála í á du jwɔɔ ni í mə bwîl.

Í músə jiya məjamb.

Í músə, mimbii mí íbów-bôw í míshíshim myêsh kə ji  
cínəŋg,

mimbii mí íbów-bôw í ínunú í áduđanâ byêsh kə ji cínəŋg\*.

<sup>3</sup>Í músə ntó nəcé ikúl í cúgé \*Oyúden yí byêsh

í á nyíŋgula jaŋga déđ

nda bwé du nyíŋgula íŋguluga dí nó†.

Micî myâ shí mí á wusə mənyúul jaŋga dí nə nyə,

buud bwé á du kusha kúm shí ndon wá,  
bwé á bíg nə yáág-yáág tɔɔm yé ásɔ mísh.

<sup>4</sup>Mə mú gwág dúl kál mə ci joŋ dí nó:

Buud bâm, wúgá ŋgwála níđ,

bi bəg kú nyii \*mísəm myéd,

ókwaag-jumə bwé jéłá nə bii nyə wá

bwé á bá nəmá bii bî.

<sup>5</sup>Nəcé misəm myé mí mə bágəwo məkú məkú kə wós joŋ  
dí,

Zembî mə kənd mísh ólflingî bēsh wâ ŋgwála níđ.

---

18:1 Iza 13; 47; Eze 27      18:2 14.8; 16.19; Iza 13.20-22; 21.9; 34.11, 14; Zhe 50.39-40; 51.8      \* 18:2 Míl micilyá mí ayág mí ŋgə ci nó «mimbii mí íbów-bôw í ínunú myêsh kə ji cínəŋg, mimbii mí íbów-bôw í ócúdu í áduđanâ kə ji cínəŋg.      18:3 17.2; 18.11-19; Iza 23.8; Eze 27.22-23, 33      † 18:3 Ntó mə ké nə jaŋga dé í á mə gwíflya íkúl í cúgé Oyúden yí.      18:4 Iza 48.20; Zhe 51.45; 2Kř 6.17      18:5 Mət 18.20

<sup>6</sup> Ságá nyə nda nyə á ηgə sá bóól ná.  
 Sâ nyə á jugəshi muud nə ndí ja ηgwûd yí,  
 jugəshigá nyə nə gwo ija ibá.  
 Bálá nyə á ηgulal buud nə ndí ja ηgwûd yí,  
 bí ηgulal nyə nə gwo ija ibá.

<sup>7</sup> Bímbí nyə á də bəgəwa nə isâ í gúmá byé nə təəm yé ásə  
 mísh yí,  
 tólúgá nyə cwúnd dí bímbí dəəηg,  
 bí jil nyə məntáguła dí bímbí dəəηg.  
 Nəcə a ηgə ci na lámúd ná: «Mə njul caəηgéd nda wúl cí  
 múdá,  
 mə cugé kúsə, mə abúlé bwele bə nə shwiy.»

<sup>8</sup> Nda á ηgə téduga ntó ná, okwaag-jumə Zembî nyə á bwey  
 kwəməsa nyə wá  
 bwə bá zə káda nyə jwôw ηgwûd. Í bá bə:  
 nə shwiy, nə məcey mə shwiy, nə zha;  
 kuda ka bá cumbal jígal nyə.  
 Nəcə Zembî Cwám̄ba, muud mə sámb nyə mílósú yé jisə  
 ηkácid.

<sup>9</sup> Micî myâ shí myêsh bə́nónη bwə á wusə mənyúul jaŋga  
 dí nə təəm ásə mísh dí myá, mí bá jii máyê, mí bí mə́bwə  
 bəd dí‡ shú déd ja bwə bá dúg yíle í ηgə kə gwów ná a ηgə  
 jígə yí. <sup>10</sup> Bwə bá fúndə ná bwə ashíshé kúł á jí cwúnd dí  
 yí, bwə də tđw shwóg-shwóg ka də ci ná:  
 ηkwéε, ηkú məma ηgwə́la á Babilon e!  
 ηkú ηgwə́la íηkácid ga e!  
 Sémbýé mílósú wô í mə shîn námə nji wəla ηgwúdú!

<sup>11</sup> Buud bwə də kusha kúm shí ndon wá ηgə jii nyə  
 nda bwə də jii mbimbə ná, nəcé kú ná nə muud mə kúsə  
 zhwoɡ kúm búśə nə ndí yí. <sup>12</sup> Zhwoɡ kúm dəəηg dúsə, nə

---

18:6 Sôm 137.8; Zhe 50.29    18:7 Iza 47.8-9    18:8 17.16    18:9 Eze  
 26.16-17; 27.30-35    ‡ 18:9 Təđəwa.    18:12 Eze 27.12-24



or, nə kwóógú bwé də lúlə \*mwaanê nə ndí yí, nə ijimé í mákwóógú, nə kwóógú álal-kus bwé dú jôw né pêrlə yí, nə fwámé lêš, nə mikáándə mí atítî nda mæcií, nə káándə nyanǵá bwé dú jôw né suwá yí, nə myá otítî nda kǵǵ, nə məváál má ílí mēsh má anywa mæcud, nə isâ bwé də sá nə mimbarj mi zhwóg yí, nə byəɔɔŋg bwé cáág nə jǵjǵ ílí, nə fwámé ŋkwánz, nə dúl váál ŋkwánz nómə yí, nə dúl váál kwóógú álal-kus yí. <sup>13</sup> Kúm dɔɔŋg dúsə nómə: nə fúlawa məwúdə bwé jów né sinamôn yé, nə mólól məwúdə má anywa fwǵ, nə olabínda, nə mólól məkúl má líí bwé də jôw né \*mîr má, nə dúl váál áshub ánywa mæcud, nə məlwəg, nə məwúdə, nə miŋgug, nə \*blé, nə iwoo í anúnî, nə itow, nə ikabulí, nə omətúwa íkabulí í də julə yí, nə mikwám, nə icug i búúd\*.

<sup>14</sup> Jǵjǵ isâ lám wô í á də cɛɛl yí í músə wo cé jorj.

Nə tɔɔm ásǵ mísh, nə isâ í áŋkəŋkənwâ, í má wú wo móbwád.

Byêsh íni, muud nyə abúle ná nyingə kwey byo.

<sup>15</sup> Buud bwé á kusha kúm dɔɔŋgú bíg nə dwo wá bwé bá fúndə né bwé ashíshé kúl á jí cwúnd dí yí, bwé bá tów shwóg-shwóg ka ŋgə jii nyə nda bwé də jii mbimbə ná.

<sup>16</sup> Bwé bá ŋgə ci ná:

Ŋkwéé, ŋkú məma ŋgwəla á Babilon e!

Ŋgwəla ni í á də bə nə fwámé lê!

Mikáándə myé mí á də bə, míl tí nda mæcií, míl tí nda kǵǵ.

Ŋgwəla ni í á də bə nə or nə ijimé í mákwóógú,

nə məkwoógú má álal-kus bwé də jôw né pêrlə yí!

<sup>17</sup> Bímbí lú kúm dɔɔŋg dēsh wə má jímb nji wəla ŋgwúdu ga?

§ 18:12 lê: Jisə dúl váál káándə ájəjaambəwô, nə lalúlə kus.

\* 18:13 Də kusha ícug i búúd nda kúm. 18:15 Iza 47.15; Eze

27.36 18:16 17.4

Nə omása bwá jwú nə ititíma wá, nə buud bwá jáánd ititíma byɔɔŋg dí wá, nə odɔgulo-shwɔŋgɔ bwá júł ititíma wá, nə buud bēsh bwá ŋgá bə nə mənywa mǎŋ wá, bēsh bwá á dɔ gwaa tɔw, <sup>18</sup> dɔ dúg yíle mǎjígə mə ŋgwóla, bwá ka dɔ kǐm ná: «Wáyé ŋgwóla í á bwele bə nda jɔ-jɔ ŋgwóla ga yí?» <sup>19</sup> Bwá á ka dɔ shwu mifumbyá mílúúd, bwá ŋgá jii, bwá ŋgá tədɔwa, bwá ŋgá jii nda bwá dɔ jii mbimbə ná, bwá ŋgá kǐm ŋkwimbyé ɔ shwiy ná:

Ŋkwéɛ, ŋkú məma ŋgwóla á Babilɔn ey!

Ŋgwóla í á sá ná buud básə nə ititíma mǎŋ wá bēsh bwá bígúg nə kúm dé yí!

Wá ɔ mǎ bándá lúg cwúɔd nji wəla ŋgwúdú ga?

<sup>20</sup> O yé búúd bí jɔŋ dí wá, gwágúgá məshusug nə ŋgwóla ni cii múlɔ!

Tɔɔ bí miŋkɛŋkɛ mi búúd, nə \*buud ɔ lwámá, nə bí \*buud ɔ mícúndá, gwágúgá námə məshusug.

Nəcə, ja Zembí mǎ sámb Babilɔn lésú yé tətəlí ni, a mǎ kunda bǎ.

<sup>21</sup> Ná ndéé, gúl ŋkácíd éŋgəles mú ŋkəny dúl məma kwóógú†, a mú wǎŋgulə wusə dwo mǎŋ nə ŋkulú, nyə ná: Ntáni wé sá mǎ bá wǎŋgulə wusə Babilɔn yé, nə ŋkulú, məma ŋgwóla ni í ábúlé ná nyiŋgə bwele nyín.

<sup>22</sup> Nə məkál mǎ íbǐnzhá, nə məkál mǎ óseye isusa nə məkál mǎ ílúlwóŋ í ábulya məkəl, nə məkəl mə mícwɔŋ íí,

ŋgwúd nə ŋgwúd í ábúle ná gwííg wódí.

Tɔɔ muud mə sá gúl séy mǎbwé yé,

tɔɔ ncíndá ná bwé ŋgə kwaag ifwán í ábúlé ná námə bə.

18:18 Eze 27.28-34

18:20 12.12; Zhe 51.48

18:21 Zhe 51.63-64

† 18:21 Kwóógú dɔɔŋg í njúl nda məkwóógú bwá á dɔ kwaag ifwán cínɔŋg yág má. 18:22 Iza 16.10; 24.8; Eze 26.13

<sup>23</sup> Í bá bæ, kú ná nə tɔɔ ɪŋgúŋgəŋ né lámba dúšə nǰídá,  
kú ná gwádugə tɔɔ məshusug mâ né nɔwémá bá sás bwé  
ŋgə kúnɔw béya.

Í bá bæ ntó nəcé okusha ɔ kúm bwô wé bwé á bul bæ,  
wo á shiig ikúl í cúgé Oyúden yí byêsh  
nə misóólúgú mí jamb wo á də sá myá.

<sup>24</sup> Wo wé jí nə mpwene shwiɣ  
mə búúd ɔ mícúndé nə miŋkɛŋkɛ mi búúd,  
tɔɔ bóólúgá bêsh bwé á cígulow məcúnɣ shí nyêsh dí wá.

## 19

### *Mingwa mi gúmá* jɔŋɔd

<sup>1</sup> Ja ísâ íni í mé shîn yí, mə mú gwág nda kúdə zhwog  
buud bwé ŋgə kîm jɔŋ dí, bwé ŋgə ci ná:

\*Alelúya! Zembî wúsú wé mé də cug búúd,  
milwané nə mpífé bísə Zembî wúsú isâ byé,

<sup>2</sup> nəcé á də cígal mílósú tútəlí né jəlá.

A mé sámb lésú mé məma mbyóóŋg múdá

í á ŋgə ntáma shí nə jaŋga yí,

a mé kunda ósóol ɔ məsáal bé,

a mé yá nə mbyóóŋg múdá í á gwú bwo yí.

<sup>3</sup> Bwé mú ci ja ábɛɛ ná:

Alelúya! Yíle jé í ŋgə kə gwôw

kandugə á kandugə.

<sup>4</sup> Ocúmbá buud məwûm məbá nə ónɛ bənbɛŋ mikuwó mí  
ísâ mínɛ bwé mú kúd məmpwoombú shí, yə Zembî muud  
njúl caŋgəd yé gúmá, bwé ŋgə ci ná: «Amen! \*Alelúya!»

### *Zaŋ bá mé* Mwâ Ncwəmbɛ

<sup>5</sup> Dúl kál í mú wú \*caŋgə mə Zembî ná:

---

18:23 Iza 23.8; 47.12; Zhe 7.34    18:24 16.6; Iza 26.21; Zhe 51.49; Eze 24.7-8  
19:1 4.11    19:2 15.3; 16.6; 22.12; Mbá 32.43; Sôm 79.10    19:3 Yíle:  
14.11; Iza 34.10    19:4 4.4, 6; 5.7; Sôm 106.48    19:5 11.18; Sôm 22.25;  
115.13; 134.1; 135.1

Bi bêsh osóol o másáal ó Zembî wúsú,  
 bí ngə gwóŋ nyə wá,  
 ozhizhe o búúd nə fwámé búúd, ságúségá nyə.

<sup>6</sup> Mə músə gwág dúl kál nda kúdə zhwog buud bwə ngə kîm, nda məjúwó mə mpəŋ mə ngə shwo, nda məma ŋkêl mpú ngə saal; kál dɔɔŋg í á ngə ci nó:  
 Alelúya! Zembî Cwám̄ba, Zembî á ŋkul nyêsh mə ŋwa ijwûga byé.

<sup>7</sup> Sə gwágúgá məshusug, sə kɔɔs, sə yə nyə gúmá,  
 nəcé zaŋ bā mə Mwâ Ncwəmbə í zə sîy,  
 mudá á zə bá yé mə shîn kwəməsa.

<sup>8</sup> Bwə mə yə nyə káándó í njúl fwámé lɛ\*  
 í ngə fumə məfumə mə aŋkəŋkənwâ.  
 Fwámé lɛ wɔɔŋg wə misóólúgá myâ tútəlí mínkɛŋkɛ mi búúd mí á ngə sá myá.

<sup>9</sup> Ɖŋgəles mú ci nə mə nó: «Ciləg nó: Buud bwə mə jówəw nə bwə zəg də dína bā mə Mwâ Ncwəmbə wá, báá bwə mə jəla.» A mú nyingə ci nó: «Obúbálé ó íciyá ó Zembî wə óni.» <sup>10</sup> Ja á mə ci nə mə ntúni yí, mə mú wusə nyúúl nyédí shí məkuú mbúmbudí nə mə yə nyə gúmá. Nyə ntəg nə mə nó: «Mbô! Kú beeg sá ntúni! Mə jî muud gwoong wún nə shé ngə sɛy sɛy ŋgwûd, binónŋ omínyɔŋɛ bwô bwə ngə bwiiŋg lán mə Yésus wá. Yidagú yə Zembî gúmá! Obúbálé shé ngə bwiiŋg shú mə Yésus wá bwə ngə zhu sâ nyéméfwó nyə a ci yíid.»

*Nda Kríst mə bá nyingə zə nó*

<sup>11</sup> Mə mú dúg joŋ nə bagó, wo dúg kabəlí áfufumə, muud njúl gwo gwôw; bwə dúgə jôw múúd wɔɔŋg nə Abúgə

19:6 11.17; 14.2; Sòm 47.5-9; 96.7-10; Zak 14.9 19:7 21.2 19:8 6.11

\* 19:8 lɛ: Jisə dúl váál káándó ájujaambuwô, nə lalúlə kus.

19:9 14.12; Iza 25.6; Mat 22.2; Luk 14.15-16 Obúbálé ó íciyá: 21.5; 22.6

19:10 6.9; 22.8-9 19:11 4.1; 19.2; Sòm 72.1-14; 98.9; Iza 11.4; Eze 1.1-3;

Mis 7.56

nə Afwámê. Nyə wə mə də cígal mílósú ótátəlí dî, də némə lúmbəli dósomb ótátəlí dî. <sup>12</sup> A ji nə mísh mə ɲgə lwenya nda miŋgwiile, a mbíd ncúlyá mitûm mí ícî lúúd. Jínə dé dúsə cilyá váál múúd shús cúgə nə ɲkul lə yí, ɲi nyəméfwó. <sup>13</sup> Kúúd á jí nə ndí nyúúl dî yí jísə nə məcíí nə lwob. Jínə dé wə Ciyá mə Zembî. <sup>14</sup> Misámbá mí dósomb mísə jorɲ dî myá mí á ɲgə bɛ nyə, bēsh bwə ɲjúl íkabəlí í áfufumê dî, bwə mbid mimbwéedí mí fwámé lɛ, a ɲjúl ɲkí fumə, fúbán nə fwɔ-fwɔ. <sup>15</sup> Nyə á bə nə wál-wál kafwele í ɲgə cúwo nyə mpu dî ná a zə cugal íkúl í cúgə \*Oyúden yí. A bá fála byo nə ɲkúd, a nyâm bwo nda bwə də nyâm ísâ faduga dî ná, lwólə nə mpimbə mə Zembî Aɲkul-nyêsh í mə bul yáág. <sup>16</sup> A ji nə cilyá nyédí kúúd dî nə nyédí jwu dî ná:

Cí í jwú nə micî myêsh yí,  
Cwámba míl micwámba myêsh mí ɲgə gwɔɔ yí.

<sup>17</sup> Mə mú dág ɲgwól \*éɲgəles tál jwówúd tətəlî. A mú kîm gwów-gwów ci nə inunú byêsh yâ gwów ná: Zəgál Sɛɲɲyagá bi zəg məma dína mə Zembî dî, <sup>18</sup> zə də. Bi mə zə də míshwun mí micî, nə mishwun mí ójwú-buud nə ozimbi wâ gwów-gwów, nə mishwun mí íkabəlí nə buud bwə ɲgə kyey nə byo wá, buud bēsh, tɔɔ ofəlî tɔɔ mikwám, tɔɔ ozhizhe ɔ búúd tɔɔ fwámé búúd.

<sup>19</sup> Mə mú dág biin bənðɲ micî myâ shí nə misámbá mí dósomb myáɲ bwə mə sɛɲɲya nə bwə zə lúmbəli nə Muud ɲjúl kabəlí áfufumê dî yé bənðɲ bé ózimbi.

<sup>20</sup> Bwə mú ntâg bii biin, bii némə \*múúd micúndá á íbəmb, nyə muud nyə á də shiig buud nə məma

---

19:12 1.14-15; 2.17    19:13 Iza 63.1-6    19:13 Yuá 1.1    19:14 6.2-8, 11  
19:15 1.16; 2.26-27; 11.17; 14.14-20; Zhe 25.30-31    19:16 17.14    19:17  
Eze 39.4-5, 17-19    19:18 13.16    19:19 17.12-14; Sôm 2.2; Eze 38.2-9, 14-16;  
Zak 14.2    19:20 13.1-2, 13, 15 fidə: 14.10; 20.10, 14; 21.8; Iza 30.33

\*mëshimbá nyə á dɛ sá mísh mə biin dí yí. Buud nyə á dɛ shiig wá bwé wé bwé á dɛ magulə nə bwé wág bwo məyiigyé mə biin, bwé dɛ kúd vuguli jé məmpwoombú shí wá. Bwé mú wusə biin bá \*muud micúndá á ibəmb cwoogú kuda dí mikuwó, kuda nə fidə í ηgə bumb. <sup>21</sup> Kafwele í á ηgə cúwo muud kabulí áfufumê mpud yí, í mú gwú bóólúgá bēsh. Inunú byēsh í mú də míshwun myájə nə ndéé jilə.

## 20

### *Ijwûga tâη mimbú tóóshin*

<sup>1</sup> Ja ísâ íni í mə shîn bə ntáni yí, mə mú dúg ηgwól \*éηgəles ηgə shulə wú gwôw a mbíd juwuga bí ncímə nə məma kwoolú íηkwánz. <sup>2</sup> A mú maməsə bíi ηkəəndú éne, nywá a yág jísé Njwû məjamb yé wəəηgú, nyə \*Sátan, a mú wólə nyə məηkəda; a bá ji məηkəda məəηg dí mimbú tóóshin. <sup>3</sup> A mú wusə nyə bí ncímə dí nə ndéé a fad mpumbé, wá məyiigyé ηguηud. Nyə á fad ηkəəndú éne ntáni nə a jíg kú ná nyiηgə ηgə shiig ikúl í cúgé \*Oyúden yí, kə wóós ja mimbú tóóshin mí bá shîn yí. Ja mimbú myəəηg mí bá shîn yí, í bá jii nə bwé bídúg nyə fúfwálá.

<sup>4</sup> Mə mú dúg ícaəηgə, buud bwé mú zə ji ícaəηgə byəəηgúd. Zembî mú yə bwo ηkul nə bwé ηgég nə sámb milésú. Mə mú námə dúg \*míshíshim mí búúd bwé á cígəw məcúη wá. Bwé á cígəw məcúη nəcé bwé á wá cug jáη ηgələ bwaagulə lán mə Yésus dí, nə ηgələ bwiing Milésú mí Zembî wá; bəəηg bwé áshígé kúd təə biin təə vuguli jé məmpwoombú shí wá, bwé áshígé wíya məyiigyé ηkí mpwóómbád ηkí mbwəd wá. Buud bəəηg bwé mú gwúm nə ndéé bə́nəη \*Kříst bwé mú bə nə ijwûga tâη mimbú tóóshin. <sup>5</sup> Mílúgá mímbimbə mí áshígé fwo gwúm

20:1 10.1; 18.1 bí ncímə: 9.1      20:2 12.3, 9      20:4 6.9; 13.15; Dan 7.9, 22; Luk 22.30; 1Kr 6.2

té mímbú tóóshin mí áshígé fwo shîn yí. Buud bwá á gwûm bânôñ Yésus zə bə nə ijwûga tâñ mimbú tóóshin wá, gwúmúlə áshúshwóógú wəni. <sup>6</sup> Buud bwá gwûm gwúmúlə áshúshwóógú wá bwá mə jəla, báá búsa mĩnkɛŋkɛ mi búúd. Shwiy ábeê í ábúlé ná kúnya nə bwo, bânôñ Kríst bwá bá yida bə nə ijwûga tâñ mimbú tóóshin.

<sup>7</sup> Ja mímbú tóóshin mí bá shîn yí, bwá bá yíl Sátan mímbwugəd, <sup>8</sup> a mú bá cúwo tóón kə ñgə shiig ikúl í cúgé Oyúden yí mákug mə shí ménô ðí, ntó jì ná Gog nə Magog\*; kə ñgə shiig bwo nə ndéé bwá mú sɛɛŋgya ñkí bulya nda shɛ nyísə mən yí, nə bwá sá dóómb.

<sup>9</sup> Bwá á ka mpyáanz shí nyêsh, bwá lyɛ ñgwəla Zembî mə céel yí, kúl bag dé dúsó yí, lyɛ wə nə kyesh. Njì, kuda í á wu jorj dí zə cumbal jígal bwo. <sup>10</sup> Ná ndéé Njwû məjamb nyə á ñgə shiig bwo yé mú wusəw cwoogú kuda nə fidə ðí, kúl biin bá \*muud micúndə á ibəmb búsa yí. Kuda í bá təl bwo cwúnd dí kandɛgə á kandɛgə.

### *Sémbyé milésú aməzhúgúlá*

<sup>11</sup> Mə músə ka dúg məma \*caangə áfufumə, muud njúl cínəŋg. Shí nə gwów í mú wɛɛnzɔ wú múúd wəŋg míshúd, í jímb kú ná nyiŋgə bə. <sup>12</sup> Mə mú dúg búúd bwá á yə wá, təw ozhizhe ɔ búúd, təw fwámé búúd, bwá təl otátəlí mpwóómbú caangəd. Okálaad bwá músə bényəw. Mpúsə búni, bwá mú nyiŋgə bēny ñgwólúgá íshús, nyāñ njúl kálaad á cɛg. Zembî mú ñgə sámb buud bwá á yə wá milésú, ñgə bɛ mísóólúgú myáj. <sup>13</sup> Bəŋg búúd bwá á yə

---

20:6 1.6; 2.11    20:8 13.14; Zho 11.4; Eze 38.2, 10-12    \* 20:8 Gog nə Magog: Ntúni wə múúd micúndə Ezekýel nyə a jôw buud bwá ñgə lúmbúli nə kúl mə Zembî wá yé. Wo jì nə ñkul dúg gwo Eze 38 nə 39 ðí.    20:9 Ilj 2; 20j 1.10, 12; Sôm 78.68; Eze 38.22; 39.6    20:10 19.20    20:11 5.7; 6.14; 21.1; Sôm 114.3, 7; Mat 24.35; 2Pr 3.10    20:12 3.5; 22.12; Dan 7.9-10    20:12 MmN 32.32

mán wá, mán má mú nying bwo, shwiy nə ban mínjîm í mú námé nying bán. Zembî mú ngə sám̄b muud yêsh milósú, ngə bɛ̄ misóólúgú myé. <sup>14</sup> Bwə mú wusə shwiy nə ban mínjîm bí kudad: shwiy ábɛ̄é wá wusəwúlə bí kuda dî. <sup>15</sup> Muud yêsh jínó í á bə kú nyîn kálaad á cug dí yé nyə á wusəw bí kudad.

## 21

Gwów ágúgwáan nə shí ágúgwáan

<sup>1</sup> Nə ndeé, mə á ka dúg gwów ágúgwáan nə shí ágúgwáan. Gwów áshúshwóógú nə shí ashúshwóógú í á shí jimb, tɔɔ mán, má kú ná nyingə bə. <sup>2</sup> Mə mú dúg Yurúsalem ágúgwáan, ɲkɛ̄ɲkɛ̄ ɲgwála ɲgə shulə wú gwów wá Zembî. Í á bə í má shîn cwɔ nyúul nda mudá má kwísha ná a ká béya yé. <sup>3</sup> Mə mú gwág dúl kál í ɲgə wú \*caangé má Zembî dí, í ɲgə ci nə ɲkulú nó: «Zembî bánɲɲ buud banda dán wəga. Zembî mə zə ji búúd dí, buud bwə músə bə búúd bé, nye ntəg Zembî wán. <sup>4</sup> A bá cind bwo məzhwíle mēsh, bwə ábúlé ná bwelɛ dɔ yə, bwə kú ná bwelɛ dɔ sá məshwiy, kú ná bwelɛ jug nə məcɛy. Isâ í acwúlú í á má cɔ̄.»

<sup>5</sup> Muud nyə á bə a ɲjúl caangəd yé mú ci nó: «Wo má dúg íí? Mə ngə sá isâ byêsh ogúgwáan.» Nyə námé nó: «Cilóg isâ íni, nəcé iciyá byâm bísə í abúgúlág, bísə obúbálé.» <sup>6</sup> A mú námé ci nə mə nó: «Í má bə! Mə ji Alúfa, mə Oméga\*. Mə ji Mətédúlé, mə Məshíné. Muud ɲgə gwág shwáásúlə minú yé, mə e yə nyə məjúwó má nɔwɔɲ á cug, a ɲgul mwo

20:14 20.10; 1Kr 15.26 shwiy ábɛ̄é: 2.11 20:15 3.5 21:1 21.5; Iza 65.17; 2Pr 3.13 21:2 3.12; 19.7; 21.9–22.5; 22.17; Iza 52.1; Mat 22.2; Gal 4.26; Heb 11.16; 12.22 21:3 7.15; Ləv 26.12; Eze 37.26–28; Zak 2.9; 2Kr 6.16 21:4 7.17; Iza 26.19; 35.10 21:5 5.7; 21.1; Iza 43.19; 2Kr 5.17 obúbálé: 19.9 21:6 1.8; 7.17; 22.1; Iza 55.1; Zak 14.8; Yuá 7.37 \* 21:6 Ikaṅgá íbá íni bísə, nə kaṅgá áshúshwóógú nə áməzhúgúlá yá kál lú gurêk.



ashwâ. <sup>7</sup> Muud yêsh mæ bá ntɔ yé, dé kɔw mæ bá yə nyə wáni, mæ ka námé bá bæ Zembî yé, nye bæ mwân waamê. <sup>8</sup> Buud bwé júlé mányúul fúndə cúwúlí wá bân̄ íí, nə buud bwé á mǎ yɔw búgúlálə Yésus wá, nə bɔɔŋg bwé á mǎ sá icɔg ŋkí dana mísh mǎ Zembî dí wá, nə ogwúl ɔ búúd íí, nə buud ɔ jaŋga, nə buud ɔ ncidə, nə buud bwé ŋgə yə ozembî wá yadúg gúmé wá, nə minjínjǔǔ, búni bēsh bwé bá shúgula nji bí kuda nə fidə dí, shwiy ábēē wáni.»

### Yurúsəlem ágúgwáan

<sup>9</sup> Ná ndéé, wéŋgəles zaŋgbá bwé á bæ bwé mbíd ikwôw zaŋgbá lwándúlá nə okwaag-jumə zaŋgbá wá məzhúgúlá wá, ŋgwól á cínəŋgá mú zə lás nə mə né: «Zaá, mə zég lwágulə wo mudá mǎ zé béya yé, mudá mə Mwá Ncwəmbə.»

<sup>10</sup> A mú kə nə \*jím jâm wúl məma mbún̄ dí gwôw. A mú lwágulə mə Yurúsəlem, ŋkəŋkə ŋgwála ŋgə shulə wú gwôw wé Zembî. <sup>11</sup> Í á bæ nə milwané mí Zembî, í ɔ də lwenya nda jǔjǔ kwóógú bwé də jôw né zhâspə yí, zhâspə wəŋŋ njúl wo təl ká wo ŋgə dúg ká, námé nda yēn kristâl. <sup>12</sup> Yurúsəlem wəŋŋ nyə á bæ nə məma gwaa-gwaa mányuŋg mǎ mǎ lyɛ íkómb byēsh né kesh, mənyuŋg wəŋŋgá nə mimpumbé wúm nə mímbá, nə wéŋgəles wúm nə óbá bwé njúl isándálé. Míne mǎ á bæ námé micilyá cínəŋg mimpumbéd, míne mǎ íbɛend wúm nə íbá yá bwán ɔ \*Izəryél. <sup>13</sup> Mimpumbé wúm nə mímbá myəŋŋg mí á bæ, kómb jwôw í də cúwo yí mimpumbé mílól, \*máncwúm mǎ jwôw† mimpumbé mílól, \*mókóól mǎ

---

21:7 2Sa 7.14; Eze 11.20 21:8 2.11; 19.20; 21.27 21:9 Iza 54.1-17 21:9  
15.1 21:10 17.3; Eze 40.2; Mat 4.8 21:11 21.18, 23; Iza 60.1-3, 19; Eze 43.2  
21:12 7.5-8; Mət 35.22-26; MmN 28.21; Eze 48.30-35 † 21:13  
māncwúm mǎ jwôw: Í ká né Nord; wo é kwey féél-féélí yé  
ŋkəw á oféél-féélí ɔ íciyá dí.

jwôw<sup>‡</sup> mimpumbé mílól, kóómb í dɛ jíma yí mimpumbé mílól. <sup>14</sup> Bwá á fwɔ mənyung mə ɲgwéla wɔɲgú nə məváál mə məkwóógú wúm nə məbá, bwá mú cilə \*búúd ɔ lwámá ɔ Mwá Ncwəmbɛ mínə máɲ məkwóógú mɔɲgúd, búúd ɔ lwámá bwá á bə wúm nə óbá wá.

<sup>15</sup> ɲgəles nyə á ɲgə lésha nə mə yé nyə á bə nə máda nə a zé yigula ɲgwéla nə mimpumbé, nə mənyung; máda wɔɲg nyə á bə síyá nə or. <sup>16</sup> ɲgwéla í á bə ikóómb byêsh né jəlá, məgwaa nə məbwugúlu mēsh cé ɲgwúd. ɲgəles mú ɲgə yigula ɲgwéla nə máda; a mú kwey ná nə məgwaa, nə məbwugúlu, nə cé kələ gwôw, byêsh í á bə cé ɲgwúd, \*osutâd<sup>§</sup> otóóshin wúm nə óbá. <sup>17</sup> A mú námə yigula mányung mə ɲgwéla, a kwey ná məsə kələ gwôw okudé\* təd nə məwúm ménɲə nə ónɲə, ɲgələ yigula nda búúd bwá dɛ yigula ísə ná.

<sup>18</sup> Bwá á mə mənyung mɔɲgú nə məkwóógú bwá dɛ jôw né zhâspə má, bwá lwɔ ɲgwéla nə fwámé or áfufaanə, a dúgə ɲkənwə nda fwámé yən. <sup>19</sup> Bwá á ɲgə wá məkwóógú məváál mēsh mífwɔyá myâ nyung ɲgwéla dí né í bəg ɲkí nywa dúg. Bwá á sá ná, fwɔyá áshúshwóógú dí, bwá wá kwóógú bwá dɛ jôw né zhâspə yí; ábɛɛ dí, bwá wá dɔɲg bwá dɛ jôw né safír yí; aléel dí, bwá wá dɔɲg bwá dɛ jôw né kalusedwân yí; ányina dí, bwá wá emerôd. <sup>20</sup> Bwá á wá dɔɲg bwá jôw né sardwân yí átána dí, konalín ásamuna dí, krizolít ázəngbád, beríl ámwomb dí, topáz áyibuúd, krizopərás áwúmúd, yasət áwúm nə ɲgwúduɔd, ametistə mú kə shúgula áwúm nə bɛɛ dí. <sup>21</sup> Minjuwug myâ

<sup>‡</sup> 21:13 məkóól mə jwôw: Í ká ná Sud; wo é kwey féél-féélí yé ɲkəw á oféél-féélí ɔ íciyá dí. 21:14 Heb 11.10; Ifz 2.20 21:15 11.1; Eze 40.3 21:16 Eze 48.16-17 § 21:16 sutâd: jisə kúnə-kúnə omáda mitəd mimbá. \* 21:17 kudé: jisə kúnə-kúnə kúl máda. 21:18 21.11; Iza 54.11-12; Eze 28.13

mimpumbé wûm nà mímbá mí á bə síyá nà kwóógú álal-kus bwé dū jôw ná pêrlə yí, nda mpumbé, nda pêrlə. Bwé á kwaag njwónh ánúní á ngwála nà fwámé or, or wəwng njúl, wo tál ká wo ngé dúg ká, nda yèn.

<sup>22</sup> Mə a shígé dúg təw \*Mpáánzə Zembî ngwála wəwng wêsh dî. Zembî Cwámba á ñkul nyêsh bá \*Kříst wə bússə tâh Mpáánzə á ngwála wəwng. <sup>23</sup> Ngwála wəwng í ángé nə jî jwôw, kú jî ñkwoond; milwané mí Zembî wə mí ngé kwan wə, Mwâ Ncwəmbe jisə məwə í ngé kwan ngwála wəwng yí. <sup>24</sup> Ikúl ishús í bá dū cugə nyédí məñkenyad, micî myâ shí mí bá zə dū təw wánh cínəwng. <sup>25</sup> Mimpumbé myé mí ábúlé bwelə dū feed, nəcé ibulú í ábúlé ná dū bə ngwála wəwngú. <sup>26</sup> Bwé bá zə dū nti təw nə mílwané myâ íkúl ishús cínəwng. <sup>27</sup> Sâ jí ñkí dana mísh mə Zembî dí yí í ábúlé bwelə kə cínəwng, tɛem bə múúd nyə a mə wusə nyúúl ísâ í ádadaná dí nə íjǝǝ dí yé. Buud bwé bá kə cínəwngú nji bəwng mínə mánh məsé cilyá kálaad á cug mə Mwâ Ncwəmbe dí wá.

## 22

<sup>1</sup> Ná ndéé, \*éngəles éne mú lwó mə ngwǝǝ məjúwó mə cug, í njúl ná ñkúl-ñkúl nda yèn kristál; ngwǝǝ wəwng í ngé zhu \*caangé mə Zembî bá Mwâ Ncwəmbe dî, <sup>2</sup> í ngé wə tâm ngwála, líí cug í tál mənciindyə mə ngwǝǝ məbá mēsh dî. Líí jəwngú í dū bə nə mpumə ñkwoond yêsh á mbû, buud dū mwáág mpúmə cínəwngú ija wûm nə íbá ñkúmba mbû. Ikáá byé í dū lwag íkúl í cúgé \*Oyúden yí. <sup>3</sup> Sá í ábúlé ná nyiŋgə bwəma nə məlweemyâ ngwála wəwngú. Caangé mə Zembî bá Mwâ Ncwəmbe í bá bə wu. Osóol ó məsáal

21:22 11.17 21:23 22.5; Iza 60.1-2, 19-20; 24.23 21:24 Sòm 68.30; Iza 60.3 21:25 Iza 60.11 21:27 21.8; 22.15; Iza 35.8; 52.1; Eze 44.9; 1Kr 6.9-10; 2Pr 3.13 kálaad á cug: 3.5 22:1 21.6; Eze 47.1-12 22:2 21.21 LÍÍ: 2.7 22:3 7.15; Zhe 3.17

ó Zembî bwá bá sá Zembî iséy. <sup>4</sup> Bwá bá dág mpwóombú nyé, bwá bæ námé nà jíná dé cilyá mampwoombúd. <sup>5</sup> Bulú í ábúle ná ðu yínd wu. Buud bwá ábúle ná ðu jii máñkenya wu, kú námé jii málámba, nácé Zembî Cwámba mæ bá ðu kwan bwo. Bwá bá bæ nà ijwûga kandugá á kandugá.

*Yésus wál bá nyiŋgə zə*

<sup>6</sup> Engəles mú ci nə mə ná: «Iciyá íga bíse í abúgúlág, bíse obúbálé. Cwámba, Zembî má jwú nə \*mishíshim mí \*búúd ɔ mícúndá yé, nyə á nti mə ná, mə \*éŋgəles yé mə zág lwágulə ósól ɔ mäsáal bé sâ í wál bá zə sŷy yí.» <sup>7</sup> Yésus má ci ná: «Dugí, mə wál bá nyiŋgə zə. Muud mə báágúlá iciyá kálaad éga ŋgá cúndə yé, nywáá mə jəla.»

<sup>8</sup> Mə Yuánes wé má á gwág isâ íni, mə wé mə a dág byo. Ja mə á gwág mə dág byo yí, mə á wusə nyúul mbúmbudí éŋgəles nyə á ŋgə lwó mə byo yé dí shí məkuú, ná mə yə nyə gúmá. <sup>9</sup> Nyə ntág nə mə ná: «Mbô! Kú beeg sá ntúni! Mə jii muud gwoonŋ wún ná shé ŋgə sŷy séy ŋgwúð, nə mə nə binóŋ omínyonŋú bwô búúd ɔ mícúndá, nə buud bwá ŋgá baagulə iciyá í kálaad éga wá. Yidagú yə Zembî gúmá!»

<sup>10</sup> A mú nyiŋgə ci nə mə ná: «Wo kú shweel iciyá kálaad éga ŋgá cúndə yí, nácé isâ byoonŋ í wál zə sŷy. <sup>11</sup> Muud mə ðu sá olíŋŋí yé, nyíŋgəg ŋgə sá olíŋŋí; nyoonŋ músə nə nyéé mísh má Zembî dí yé, nyíŋgəg bæ nə nyéé. Muud ŋgá sá otátalí yé, nyíŋgəg sá otátalí, nyoonŋ jí ŋkəŋkə múúd yé sá ná a nyíŋgəg bæ ŋkəŋkə múúd.» <sup>12</sup> Yésus mú ci ná: «Dugí, mə wál bá nyiŋgə zə. Mə zag ntág nə myóna, mə bá zə ŋgə jóna nə buud ŋgə bə sóólúgú mə múúd yêsh. <sup>13</sup> Mə

---

22:4 14.1; Sôm 17.15; Mat 5.8      22:5 1.6; 21.23; Dan 7.18, 27      22:6  
1.1; 10.7; 19.9; Mis 11.27-28; 13.1      22:7 3.11; 22.12, 20      22:8 1.9; 19.10  
22:10 Dan 12.4      22:11 Iza 56.1; Eze 3.27; Dan 12.10      22:12 2.23; 6.10;  
15.3; 16.5-6; 19.2, 11; 20.12-13; 22.7; Sôm 28.4; Mik 24.12; Zhe 17.10; Mat 16.27  
22:13 1.8

ji Alúfa, mə Oméga. Mə ji ashúshwóógû, mə áməzhúgúlâ. Mə ji Mətédúlé, mə Məshíné. <sup>14</sup> Buud bwé ngé gusa íjud byán wá bwé má jəla, nəcé bwé bá bə nə zhií mə kúmá líí cug dí, bwé bə námə nə zhií mə nyí mímpumbé mí ngwólád. <sup>15</sup> Ngwála dí tóón nye mə bá bə, nə buud bwé á lweegushi ícug nda ompyê wá, nə buud ó ncidə, nə buud ó janğa, nə ogwúl ə búúú, nə buud bwé ngé yə ozembî wâ yadúg gúmá wá, nə muud yêsh mə céél íjǝǝ á ngé námə bwiing byo yé. <sup>16</sup> Mə Yésus mə a nti éngəles waamá nə a zəg bwaagulə mádǝ dí nə isâ íni bíse obúbálé. Mə ji mbyágá á mpwəŋ buud mə \*Dávid, mə ji acén-cení mə du faan kúndə mán yé.»

<sup>17</sup> ǝkǝŋkǝ Shíshim bá ngwəəl mə Mwâ Ncwəmbe bwé ngə cí nə: «Zaág!» Muud yêsh ngé gwág yé cíg nə: «Zaág!» Muud ngé gwág shwáásúlə minú yé zəg. Muud mə jíí májúwó mə cug yé, ləgúg mwo ashwâ!

<sup>18</sup> Bí buud ngé gwág iciyá kálaad éga ngé cúndə wá, mə Yuánes, mə ngə bwaagulə bí nə, muud mə kwádúlá gúl ciyá wa yé, Zembî bá námə kwádulə nyə okwaag-jumə kálaad éga ngé lwó wá. <sup>19</sup> Muud mə ká námə béég gúl sá wa íciyá kálaad éga ngé cúndə dí yé, Zembî bá béég múúú wəŋgú dé kəw lə isâ kálaad éga ngé lwó yí, ntó ji nə a nda yə nyə ǝkul mə dá íbumə í líí á cug, nda yə nyə ǝkul mə nyí ǝkǝŋkǝ ngwólád.

<sup>20</sup> Muud ngé bwaagulə nə isâ byəŋg bíse obúbálé yé ngə cí nə: «Haaw, mə wál bá nyiŋgə zə.» Amen! Yé Cwámba Yésus, zaág!

<sup>21</sup> Cwámba Yésus ké sá bí bēsh mpaam.

---

22:14 7.14; Sôm 118.19-20 líí: 22.2 22:15 21.27; Ifz 5.5 22:16 1.1; 5.5 acén-cení mə du faan kúndə mán yé: 2.28; Ilŋ 24.17 22:17 21.2, 6 22:18 Mbá 4.2; 13.1 22:18 Mbá 29.19 22:19 líí: 2.7 kálaad: MmN 32.32 22:20 3.11; 22.6; 1Kr 16.22 22:21 Gal 6.18

## Kálaad Zembî : Sə́ á Gúgwáan New Testament in Makaa

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Makaa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

### Copyright Information

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Makaa

**© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.**

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-11-16

